Ազգ
Azg
armenian daily
26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2001 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 173 (2377)

Մասխադովը մերժեց բանակցություններ սկսելու Պուտինի առաջարկը

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ: Չեչեն անջատողականների ղեկավար Ասլան Մասխադովը սեպտեմբերի 25-ին մերժել է 72 ժամվա ընթացքում զենքը վայր դնելու եւ խաղաղության բանակցություններ սկսելու ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի առաջարկը: Պուտինն այս առաջարկը ներկայացրել էր սեպտեմբերի 24-ին՝ կոչ անելով չեչեններին բանակցել Ռուսաստանի կառավարության պաշտոնատար անձանց հետ:

Մասխադովի մամլո գրասենյակը հաղորդում է, որ Պուտինի առաջարկը վկայությունն է ռուսական զինվորական ուժերի ձախողման եւ Չեչնիային լուծում պարտադրելու Ռուսաստանի իշխանությունների անկարողության:

Հյուսիսային Կովկասում Պուտինի դեսպանորդ Վիկտոր Կազանցեւը չնայած այս հայտարարությանը, մեկնել է այս շրջան՝ հույս ունենալով, որ բանակցություններ, այնուամենայնիվ, տեղի կունենան:

1700-ԱՄՅԱԿ

«Աստված թող օրհնի հայ ժողովուրդը»

Հռոմի պապը ընդունվեց մեծամեծ պատիվներով

Երեկ կեսօրին ղազախական ավիաընկերության օդանավով Երեւան ժամանեց Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդը: «Զվարթնոց» օդանավակայանում նրան դիմավորեցին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, Ամենայն հայոց Գարեգին Բ կաթողիկոսը, խորհրդարանականները, կառավարության անդամներ, Հայաստանում հավատարմագրված դեսպաններ եւ պաշտոնական այլ անձինք:

Հռոմի պապը ողջունեց հայ ժողովրդին եւ հայերեն մեզ բերեց Աստծո օրհնությունը:

Օդանավակայանում հսկայական բազմություն էր հավաքվել: Հնչում են Հայաստանի Հանրապետության եւ Վատիկանի պետական հիմները:

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ողջունելով պատվարժան հյուրին, նշեց, որ Հռոմի պապի այցելությունն իրադարձություն է յուրաքանչյուր երկրի կյանքում: «Բայց այն մեզ համար ունի առանձնահատուկ արժեք ու նշանակություն, ասաց ՀՀ նախագահը: Սուրբ աթոռի ողջ պատմության մեջ սա հռոմեական-կաթոլիկական եկեղեցու առաջնորդի առաջին այցն է Հայաստան»: Մենք մեծ խորհուրդ ենք տեսնում այն փաստի մեջ, նշեց Ռոբերտ Քոչարյանը, որ այս այցը տեղի է ունենում Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարությունների ընթացքում, երբ մեր ողջ ժողովուրդը վկայակոչում է իր երախտավոր նախնիների հավատն ու կատարած մեծ գործերը: «Արդի աշխարհում, երբ մարդկությունը վկան է դառնում ատելության հրեշավոր դրսեւորումների, առավել քան թանկ են մեզ համար բարու, գեղեցիկի, եղբայրական սիրո համամարդկային արժեքները», ավելացրեց ՀՀ նախագահը:

Տես ➧ էջ 2

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՀՀ արտգործնախարարը ողջունում է ինքնորոշման իրավունքի վերահաստատումը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հարցազրույցը «Նոյյան տապան» լրատվական գործակալությանը:

– Պրն. Օսկանյան, եվրոպայի խորհրդի նախարարների կոմիտեի պատվիրակները վերջերս ընդունեցին մի փաստաթուղթ, որտեղ հստակորեն հավասարեցրեցին ինքնորոշման սկզբունքը տարածքային ամբողջականության սկզբունքին եւ բոլոր անդամ պետություններին կոչ արեցին կիրառել ինքնորոշման իրավունքը, իրենց իսկ արտահայտությամբ, հավասարապես եւ անվերապահորեն: Սա աննախադեպ չէ՞, արդյոք:

– Սա իսկապես աննախադեպ է: Մենք լիովին բավարարված ենք այս որոշմամբ: Նախկինում որոշ երկմտություն կար միջազգային կազմակերպություններում այս երկու հասկացությունները հավասարեցնելու առումով, չնայած նրան, որ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտում հավասար կշիռ է տրված երկուսին: Բայց, փաստականորեն մշտապես շահավետ է եղել առաջնայնությունը տալ տարածքային ամբողջականության սկզբունքին: Այժմ, կարծում ենք, որ սա ողջունող քայլ է: Մենք կարծում ենք, որ այս որոշումը շոշափում է նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը եւ, այս առումով, կարող է խիստ օգտակար լինել Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական կարգավիճակը որոշելու հարցում:

– Ի՞նչը պատճառ դարձավ այս որոշման համար:

– ԵԽ նախարարների խորհրդի 108-րդ նստաշրջանի ժամանակ (ս.թ. մայիսի 10-11-ին) նախարարները ընդունեցին մի կոմյունիկե, որում նրանք վերահաստատեցին իրենց աջակցությունը երկու սկզբունքներին: Ասվեց հետեւյալը. «Հարգանք միջազգայնորեն ճանաչված սահմանների, ինքնիշխանության եւ պետությունների տարածքային ամբողջականության հանդեպ, ինչպես նաեւ միջազգային իրավունքի այլ սկզբունքների հանդեպ, որոնք ամրագրված են ՄԱԿ-ի խարտիայում եւ ԵԱՀԽ Հելսինկյան եզրափակիչ ակտում»: Այս վերջինը հղում էր ինքնորոշման իրավունքի սկզբունքին, որն ուղղակիորեն չէր նշվում: Եվ քանի որ ինքնորոշման իրավունք տերմինը չէր օգտագործվել, ես վերապահում ներկայացրեցի, որում նշեցի, որ նշված միջազգային իրավունքի սկզբունքների միջեւ որեւէ ստորադասություն չի կարող լինել՝ անկախ նրանից, թե նրանք պարզորոշ նշված են, թե՝ ոչ: Այնուհետեւ, ես ավելացրեցի, որ Հայաստանը կշարունակի ծեռնպահ մնալ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության ճանաչումից՝ մինչեւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության վերջական կարգավորումը: Սա, ակնհայտորեն, զայրացրեց ադրբեջանցիներին՝ մղելով ԵԽ Խորհրդարանական ասամբլեայի իրենց անդամներից մեկին գրավոր հարցադրում ներկայացնել Նախարարների կոմիտեին՝ պահանջելով կոմիտեից պարտավորեցնել Հայաստանին ճանաչելու Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը: Այն, ինչ նրանք ստացան Կոմիտեի՝ սեպտեմբերի 21-ի պատասխանով, ոչ միայն նրանց պահանջի մերժում էր, այլեւ Կոմիտեն հստակորեն վերահաստատեց ինքնորոշման իրավունքը որպես տարածքային ամբողջականության իրավունքին հավասարազոր՝ իր կիրառման տեսանկյունից, Հելսինկյան եզրափակիչ ակտի մնացած սկզբունքների հետ մեկտեղ:

Տես ➧ էջ 8

«Ռուսաստանը վճռորոշ դեր է խաղում ոչ միայն ղարաբաղյան կարգավորման, այլեւ տարածաշրջանում խաղաղության պահպանման մեջ»

Հայտարարում է ԼՂՀ ԱԳ նախարար Ն. Մելքումյանը

ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի՝ սեպտեմբերի 14–15-ը Հայաստան կատարած պաշտոնական այցի ընթացքում ԼՂ խնդրի վերաբերյալ կատարած հայտարարությունը CNA գործակալության համար գնահատում է ԼՂՀ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանը:

ԼՂ հակամարտության կարգավորման բանակցություններին Ռուսաստանի նախագահի գնահատականը ղարաբաղյան նախարարը համարում է արդարացի: Հենց հակամարտության կողմերը պիտի քաջություն ունենան լուծելու հիմնախնդիրը: Ադրբեջանը երկար տարիներ ի վեր փորձում է այս կամ այն միջնորդներին օգտագործել՝ Հայաստանին եւ Լեռնային Ղարաբաղին իր ցանկալի լուծումը պարտադրելու համար: Վ. Պուտինի ընդգծումը, թե փոխընդունելի կոմպրոմիսը հակամարտող կողմերից է կախված, Ն. Մելքումյանը համարում է շատ ժամանակակից, հավասարակշիռ եւ կառուցողական մոտեցում: Փաստորեն միջազգային հանրությունն, այդ թվում Ռուսաստանը, հրաժարվում է հակամարտության կողմերից որեւէ մեկին պարտադրել միջազգային այս կամ այն սկզբունքը եւ կողմերից է պահանջում լուծման փոխընդունելի տարբերակ, նշում է Ն. Մելքումյանը:

Տես ➧ էջ 8

«Հաշտարարների» հանդիպում Ստամբուլում

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 25-ին Ստամբուլում կրկին հանդիպել են այսպես կոչված հայ-թուրքական հաշտեցման կոմիտեի անդամները, որոնք չեն ներկայացնում 2 երկրների կառավարությունները: Ըստ Կոմիտեի թուրք անդամներից՝ Թուրքիայի նախկին արտգործնախարար Թուրքմենի, «հաշտեցումը հեշտ գործընթաց չէ, արագ գործընթաց չէ, սակայն կատարված առաջին քայլն է»:

Ամերիկայի Հայկական համագումարի նախագահ, հայ-թուրքական հաշտեցման կոմիտեի հիմնադիր անդամներից Վան Գրիգորյանն իր հերթին նշել է. «Որքան ավելանում են շփումները, այնքան ավելի հեշտանում է մեզ իրարից բաժանող հարցերի լուծումը»:

Ըստ «Աշխիյաթեդ պրեսի», Հայոց ցեղասպանության հարցն այնքան զգայուն խնդիր է դարձել Թուրքիայում, որ վերջերս այստեղ դատի առաջ կանգնեց ասորի մի հոգեւորական մեղադրվելով Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու միջազգային կոչերին միանալու մեջ:

ԱՄՆ-ը ահաբեկչության դեմ պայքարելու է երկակի ստանդարտներով

Աֆղանական թատերաբեմից Թալիբանի հեռացումը հակասում է Վաշինգտոնի ռազմավարական շահերին

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Նյու Յորք

Ջորջ Բուշ կրտսերի կառավարությունն արտաքին քաղաքական ճգնաժամը հաղթահարելու, հետագա այլեւայլ բարդություններից խուսափելու նպատակով երկու հիմնական ուղղություններով ակտիվ աշխատանքներ է տանում. առաջին՝ Աֆղանստանի ներսում ձեւավորել հակաթալիբյան կոալիցիա, երկրորդ, արաբական աշխարհում պահպանել եւ ավելացնել իր դաշնակից՝ հնազանդ պետությունների թիվը: Նախապես նշենք, որ երկու դեպքում էլ Վաշինգտոնի քաղաքականությունն ուղղակիորեն կապված չէ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունը բացահայտելու հետ: Ողբերգությունը՝ ողբերգություն, սակայն ամերիկյան երկարաժամկետ շահերը, այն էլ ԱՄՆ-ի համար կենսական միջինարեւելյան եւ կենտրոնական Ասիա-Հնդկաչին տարածաշրջաններում, առավել կարեւոր են:

Հակաթալիբյան կոալիցիա ձեւավորելու հարցում նկատի ունենք ներքին՝ աֆղանականը, Վաշինգտոնն արել է առաջին քայլերը: «Հյուսիսային դաշինքը», որը վերահսկում է Աֆղանստանի տարածքի ընդամենը 10 տոկոսը՝ երկրի հյուսիս-արեւելքում, մինչեւ վերջերս ստանում էր Ռուսաստանի, Իրանի, մասամբ Հնդկաստանի ռազմական աջակցությունը Թալիբանի դեմ քաղաքացիական պատերազմում, իր առաջնորդ Ահմադ Շահ Մասուդի սպանությունից հետո ակտիվ շփումների մեջ է Վաշինգտոնի հետ եւ վստահաբար ակնկալում է ԱՄՆ-ի ռազմական, ֆինանսական աջակցությունը:

Տես ➧ էջ 5

1700-ԱՄՅԱԿ

«Աստված թող օրհնի հայ ժողովուրդը»

Սկիզբը էջ 1

Հայաստանում Հռոմի պապի այցելությանը սպասում էին տարիներ առաջ, երբ Հայ առաքելական եկեղեցու հովվապետ Գարեգին Ա-ն կաթոլիկ եկեղեցու քահանայապետին հրավիրել էր Հայաստան: Հայ եւ կաթոլիկ եկեղեցիների միջեւ բարեկամություն էր հաստատվել դեռ երջանկահիշատակ Վազգեն Ա Վեհափառ հայրապետի օրոք: Ամենայն հայոց կաթողիկոս, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ն իր ողջույնի խոսքում ասաց. «Ձերդ Սրբություն, Ձեր այցը Նոյ նահապետի երկիր նախախնամաբար իրականացավ ազգիս համար նշանակալի այս տարում, երբ համայն հայությունը Հայաստանում, Արցախում եւ սփյուռքում խնդությամբ տոնախմբում է քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700 եւ Հայաստանի ու Արցախի անկախ պետականության 10-ամյա հոբելյանները»: Շնորհակալություն հայտնելով Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապին Սպիտակի երկրաշարժի աղետալի օրերին հայ ժողովրդին նեցուկ լինելու համար, Գարեգին Բ-ն ասաց. «Աղոթենք միասնաբար, սիրեցյալ եղբայր, ի Քրիստոս, որ Ձեր այցելությունն առավել սերտացնի մեր եկեղեցիների հարաբերությունները եւ սիրո շաղախով արդյունավորի մեր համագործակցությունը: Եվ թող Աստված հաճությամբ ընդունի եւ օրհնի Հայ եւ Կաթոլիկ եկեղեցիների եղբայրությունը՝ ի շահ Քրիստոսի եկեղեցու զորության, ի փառս Աստծո»:

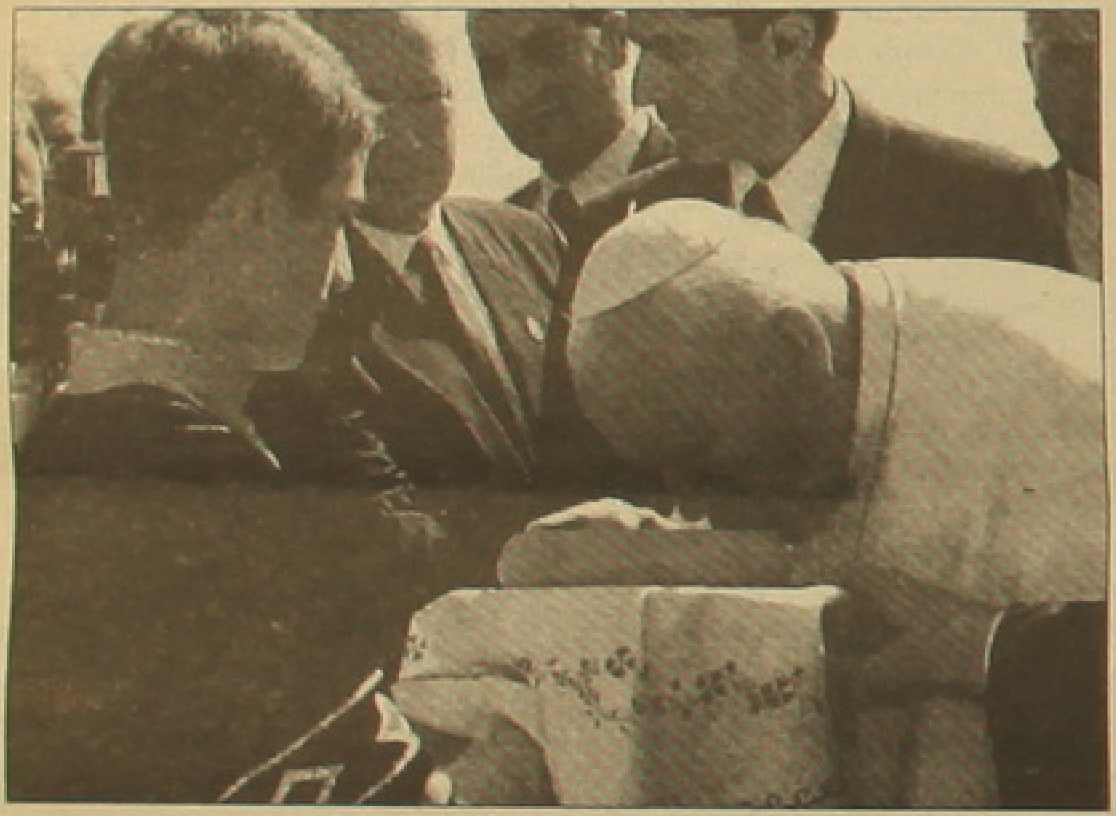

Ապա խոսեց Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապը, որը հայերենով մի քանի նախադասությամբ օրհնեց հայ ժողովրդին եւ Հայաստանը: 1999 թ. մարտի 25-ին Վատիկանի գրադարանի Սիքստինյան սրահում բացված «Հայաստան-Հռոմ. 2 հազար տարվա հարաբերություններ» խորագրով ցուցահանդեսի բացման ժամանակ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապին հրավիրել էր այցելելու Հայաստան: Հրավերն ընդունվել էր սիրով: Ու ահա, անցած մեկուկես տարվա ընթացքում Վատիկանի կաթոլիկ եկեղեցու քահանայապետը նախապատրաստվում էր այցին... նաեւ հայերեն սովորելով: Ուստի եւ «Զվարթնոց» օդանավակայանում, ապա նաեւ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում նա մեկ-երկու նախադասություն ասում էր հայերենով. «Խորապես հուզվում եմ՝ մտածելով այս երկրում քրիստոնեության փառավոր պատմության մասին, որը, ավանդության համաձայն, իր սկզբնաղբյուրը գտնում է Թադեոս եւ Բարթուղիմեոս առաքյալների քարոզչության մեջ, ասաց Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապը: Հետագայում, Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի վկայության եւ գործունեության շնորհիվ, առաջին անգամ լինելով՝ քրիստոնեությունը դարձավ մի ամբողջ ազգի հավատք: Տիեզերական եկեղեցու տարեգրություններն ընդմիշտ հաստատելու են, թե ինչպես Հայաստանի բնակիչները եղան առաջինները՝ որպես ժողովուրդ, որոնք ընդունեցին մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանի շնորհը եւ ճշմարտությունը: Այդ հեռավոր ժամանակներից սկսած, ձեր եկեղեցին երբեք չի դադարել Հայր Աստծո գովքը ներբողել...»:

Պապը շեշտեց, որ հիմա դժվար ժամանակներ են, որ մարտահրավեր են կարդում ազգին եւ նրան ներշնչում քաջություն: «Յուրաքանչյուր ոք պետք է հաստատակամորեն ուզի սիրել իր երկիրը եւ զոհաբերել իր անձը նրա իրական բարգավաճմանը, ինչպես նաեւ նրա ժողովրդի հոգեւոր եւ նյութական բարօրությանը», ասաց Հովհաննես Պողոս երկրորդը եւ իր խոսքն ավարտեց հայերենով. «Աստված թող օրհնի հայ ժողովրդին ազատությամբ, բարեկեցությամբ եւ խաղաղությամբ»:

Այնուհետեւ պապը մեկնեց Հայ առաքելական եկեղեցու աթոռանիստ Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածին, որտեղ հնչեց «Հրաշափառը»:

Ամենայն հայոց կաթողիկոս, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ն կրկին անգամ ողջունեց Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապին, այս անգամ Սբ. Էջմիածնում. «Գոհություն եւ փառք ենք մատուցում Բարձրյալին, որ բացվող նոր հազարամյակում, երկրորդ անգամ մենք Ձեզ հետ միասնաբար աղոթք ենք առաքում առ Աստված՝ հանուն աշխարհում խաղաղության, ժողովուրդների մեծ սիրո եւ արգասավորման, ասաց Վեհափառ հայրապետը: Այսօր Տերը մեզ ունկնդիր է 1700-ամյա Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, Իջման Սուրբ սեղանի առջեւ, որ Աստծո հետ մեր ժողովրդի համահավաք հանդիպման խորին խորհուրդ, սրբություն սրբոց է»:

«Թող բոլորի վրա իջնի Աստծո օրհնությունը, օրհնեց Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապը: Ուխտավորի իմ քայլերն առաջնորդեցին ինձ Հայաստան՝ գովերգելու Աստծուն Ավետարանի լույսի համար, որ 17 դարեր առաջ սփռվեց այս երկրում, այս վայրում, ուր Սրբ. Գրիգոր Լուսավորիչը ստացավ Աստծո Որդու երկնային տեսիլքը լույսի կերպարանքով»:

Անչափ հետաքրքիր էր, որ, ինչպես ասացինք, Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապն իր խոսքը համեմում էր հայերենով:

Եռօրյա այցի ընթացքում Հռոմի կաթոլիկ եկեղեցու քահանայապետը կհյուրընկալվի ՀՀ նախագահի նստավայրում, կայցելի Հայոց մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակը հավերժացնող Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր, Սբ. Գրիգոր Լուսավորչի Խոր Վիրապում գտնվող մասունք, Երեւանի Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքում գտնվող Կաթողիկե եկեղեցի: Նորին սրբության եւ Հայ առաքելական եկեղեցու առաջնորդի մասնակցությամբ Երեւանի Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճարում այսօր տեղի կունենա էկումենիկ արարողություն, իսկ Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի բաց խորանում կմատուցվի Սուրբ պատարագ՝ հռոմեական ծեսով: Պապը Երեւանից կմեկնի Վատիկան «Հայկական ավիաուղիների» ինքնաթիռով:

81-ամյա Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապն իր այս այցի ժամանակ բացառություն է արել, եւ պատվիրակության կազմում չի ընդգրկվել Վատիկանի արտաքին գործոց նախարարը՝ հաշվի առնելով միջազգային լարված իրավիճակը: Պապի Հայաստան այցի ժամանակ լրացուցիչ միջոցներ են ձեռնարկված կաթոլիկ քահանայապետի առողջության պահպանման համար: Հայաստանի առողջապահության նախարարությունը ուղեկցության համար հատկացրել է «շտապօգնության» երեք մեքենա եւ սրտաբանական բրիգադ: Հովհաննես Պողոս երկրորդին ուղեկցում են նաեւ անձնական երկու բժիշկ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հրաժարականի կոչերի շքերթ խորհրդարանում

Ջհանգիրյանն էլ ցանցն ընկավ

Նախորդ եռօրյայի ընթացքում «Հայաստան» պատգամավորական խմբի անդամ Ղուկաս Ուլիխանյանը չկարողացավ ԱԺ ամբիոնից հրապարակել «Հանրապետություն» կուսակցության եւ նրան սատարող ՀԺԿ եւ Ազգային միաբանության համատեղ հայտարարության կրճատ, ամփոփ տարբերակը՝ նախագահի պաշտոնանկման կոչով: ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանը պատգամավորին հնարավորություն չտվեց ամբիոն բարձրանալու, քանի որ ժամը 18:00-ին (եռօրյայի ավարտից անմիջապես հետո արտահերթ նիստ պետք է հրավիրվեր): Սակայն դա չընկճեց Ղուկաս Ուլիխանյանին հետեւողական լինելու, եւ երեկ օրենսդրի ամբիոնից նա մոտավորապես «Ռոբերտ Քոչարյանի իշխանության երկարաձգումը վտանգում է երկրի գոյությունը» խորագրով հայտարարություն հրապարակեց, որով կոչ էր անում ազգաբնակչությանը սեպտեմբերի 28-ին ներկա լինել իշխանափոխության նպատակով «Հանրապետություն» կուսակցության կողմից հրավիրվելիք հանրահավաքին:

Դրանից հետո ՍԻՄ նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը, որը հազվադեպ է հայտարարությամբ ԱԺ ամբիոնից ելույթ ունենում, զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանին պաշտոնանկ անելու կոչ հնչեցրեց: Ըստ Խաչատրյանի, հանրապետության զինդատախազը բանակում կատարված յուրաքանչյուր հանցագործության քննություն այնպիսի հունով է տանում, որը երբեք չի բավարարում կամ զոհված տուժողների, կամ մեղադրող կողմի ներկայացուցիչներին: Վերջիններս դիմել են ՍԻՄ պատգամավորներին՝ դիմելու հանրապետության նախագահին Գագիկ Ջհանգիրյանին պաշտոնանկ անելու պահանջով: Անսալով դիմումին՝ պատգամավորներն այսօրվանից խորհրդարանում ստորագրահավաք են կազմակերպում՝ նախագահից զինդատախազին պաշտոնանկ անելու պահանջով:

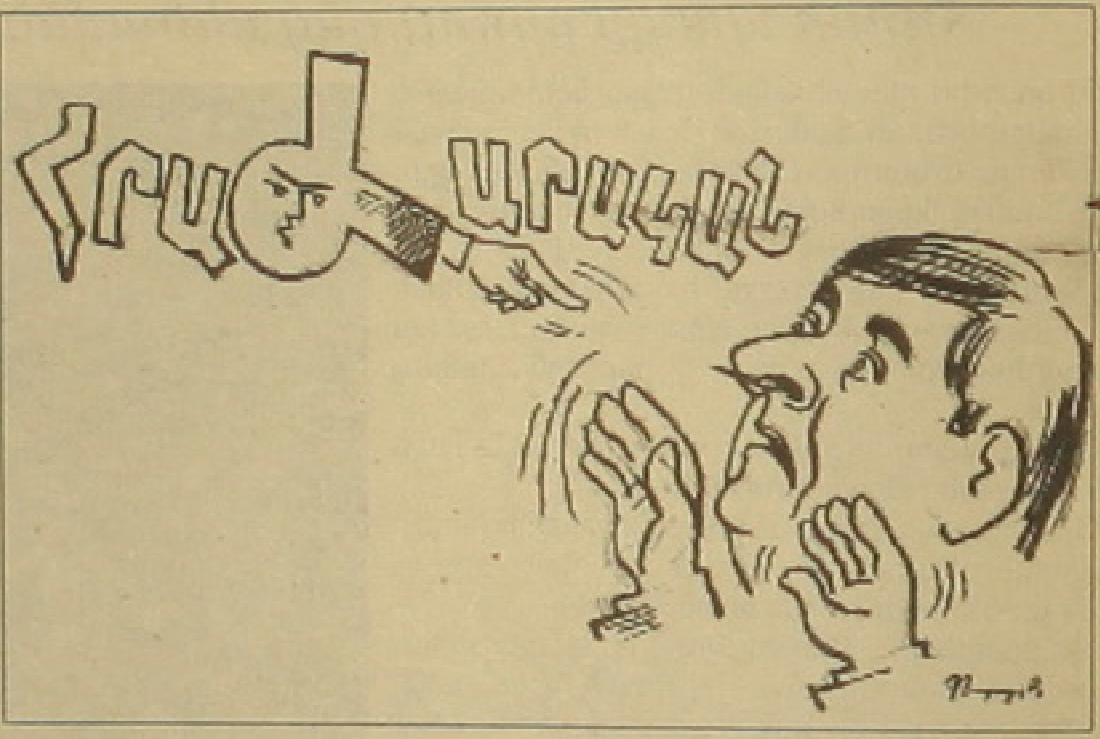

Ի դեպ, ԱԺ վարչական շենքի դարպասների մոտ արդեն մի քանի շաբաթ զինդատախազի գործունեությունից դժգոհ մարդկանց մի խումբ է հավաքվում նույն կոչերով:

Խորհրդարանական հայտարարությունների ընթացքում ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանն ընթերցեց նաեւ պատգամավոր Սամվել Ավետիսյանի դիմումը՝ «Օրինաց երկիր» կուսակցությունից դուրս գալու մասին: Պատգամավորն իր քայլի դրդապատճառների մասին ոչինչ չմեկնաբանեց: Սակայն վաղուց նկատելի էր, որ Սամվել Ավետիսյանի եւ կուսակցության «ջրերը մեկ հունով» չեն ընթանում: Իր դիրքորոշումներով Ավետիսյանը հաճախակի էր հակադրվում կուսակցության եւ խմբակցության դիրքորոշումներին:

Կոմունիստ Նորիկ Պետրոսյանն էլ խորհրդարանական ամբիոնը հենց այն տեղը համարեց, որից կարելի էր հնչեցնել «Կոմունիստ» թերթի խմբագրականը՝ ՀՀ անկախության հանրաքվեի 10-ամյակի կապակցությամբ: Նորիկ Պետրոսյանն անգամ հաշվել էր, որ 3360 օր է, ինչ հանրապետությունը, կամ ավելի ճիշտ՝ «ազգին լլկողները եւ նրան այս վիճակի հասցնողներն անկախ են»: Երբ ընկեր Պետրոսյանն ավարտեց մեծ պաթոսով արտասանվող խմբագրականը, ԱԺ խոսնակը ռեպլիկ հնչեցրեց. «Այդ դո՞ւք էիք գրել, ընկեր Պետրոսյան»:

Գ. Ա.

Ականները՝ պայթյունավտանգ հուշեր

Համաձայն Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի Ստեփանակերտի գրասենյակի տվյալների, արցախյան պատերազմի ընթացքում հակամարտող կողմերը ԼՂՀ տարածքում տեղադրել են 50.000 միավոր հակատանկային ու հակահետեւակային ականներ: Դեռեւս հրադադարից հետո դրանք վնասազերծելու մեծ աշխատանքներ են կատարել ինչպես ԼՂՀ ՊԲ համապատասխան ստորաբաժանումները, այնպես էլ ականների հիմնախնդրով զբաղվող միջազգային կազմակերպությունները: Իսկ 1998 թվականին կառավարությանը կից ստեղծվել է հանձնաժողով, որը կոչված է համակարգելու տեղական եւ արտերկրի մարդասիրական կառույցների գործունեությունը: Դրանցից են, մասնավորապես, Կարմիր խաչի Ստեփանակերտի գրասենյակը, բրիտանական «The Heep Trust» կազմակերպության ղարաբաղյան մասնաճյուղը, Հայ ավետարանչական ընկերակցության Ստեփանակերտի ներկայացուցչությունը: Համատեղ աշխատանքները տալիս են իրենց դրական արդյունքները: Միայն անցյալ տարի ԼՂՀ տարածքում վնասազերծվել է 9800 միավոր ռազմամթերք, որի գերակշիռ մասը հակահետեւակային ու հակատանկային ականներն են: Վերոհիշյալ հանձնաժողովի նախագահ Մելս Հակոբջանյանի հավաստմամբ, ականները հիմնականում տեղադրված էին Մարտունու, Մարտակերտի եւ Շուշիի շրջանների մերձակա հողատարածքներում:

Օրերս ականների հիմնախնդրով զբաղվող ԼՂՀ կառավարական հանձնաժողովը հանրապետության տարածքում անցկացրել է ռազմալիցքերի վնասազերծման վերաբերյալ սոցիոլոգիական հարցումներ: Ըստ այդ հարցումների, բնակչությունը պատրաստակամ է լայնորեն աջակցելու շահագրգիռ կազմակերպություններին՝ ականների ու պայթուցիկ սարքերի հայտնաբերման, դրանց վայրերի քարտեզագրման հարցում: Բնակչությունից ստացվել են բազմաթիվ առաջարկություններ, որոնք, Մելս Հակոբջանյանի խոսքերով, կարելի է գործնականում կիրառել:

Հասարակական այս ակտիվությունը վկայում է, որ պատերազմի ծանր հիշողությունների վերացումը դարձյալ մնում է կարեւոր խնդիր: Իսկ դա, անշուշտ, պետք է լուծել համատեղ ջանքերով, քանզի այդ հուշ-ականները միշտ էլ պայթյունավտանգ են:

ՆԱՐԻՆԵ ԱՐՇԱԿՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Բարոնուհի Քոքսը հիացած է Մայր տաճարով

Սեպտեմբերի 25-ին ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանն ընդունեց Մեծ Բրիտանիայի Միացյալ Թագավորության Լորդերի պալատի փոխխոսնակ բարոնուհի Քերոլայն Քոքսին:

Երեւանի Սուրբ Գ. Լուսավորիչ եկեղեցու՝ սեպտեմբերի 24-ին կայացած բացման հանդիսավոր արարողությունից իր տպավորությունները պատմելով նախարարին՝ բարոնուհին նշեց, որ Մայր տաճարը սքանչելի տեսք ունի եւ իր մեջ արթնացրել է 4-ամյա վաղեմության այն հուշերը, երբ ինքը հանգուցյալ կաթողիկոս Գարեգին Առաջինի հետ մասնակցել է տաճարի հիմնօրհնեքի արարողությանը:

Զրույցի ընթացքում շոշափվեցին Արցախին միջազգային մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու հետ կապված խնդիրներ, ինչպես նաեւ ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող այլ հարցեր:

ՀՀ ՊՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Շառլ Ազնավուրը Վանաձորում

Լոռեցիները ջերմով ու հանդիսավորությամբ ընդունեցին մեծ արվեստագետին ու բարերարին

Սեպտեմբերի 25-ին Վանաձոր ժամանեց ֆրանսահայ աշխարհահռչակ երգիչ, դերասան, հասարակական գործիչ, Ֆրանսիայում Հայաստանի հատուկ հանձնարարությունների դեսպան Շառլ Ազնավուրը։ Նրան ուղեկցում էին ՀՀ նախագահի խորհրդական Ալեքսան Հարությունյանը, Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Աշոտ Կիրակոսյանը, Հայ առաքելական եկեղեցու արեւելյան թեմի ներկայացուցիչ Վիգեն եպս. Այխազյանը, Բոստոնի հոգեւոր հովիվ Ռաֆայել ծայրագույն վրդ. Անտոնյանը, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն Աշոտ Ղազարյանը, Համաշխարհային բանկի տնօրեն Օուեյս Սառադարի կինը՝ երգչուհի Միլա Սառադարը եւ ուրիշներ։ Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանի, Վանաձորի քաղաքապետ Սամվել Դարբինյանի, մարզային, քաղաքային իշխանությունների այլ ներկայացուցիչների, մտավորականների ուղեկցությամբ Շառլ Ազնավուրն այցելեց «Նաիրի» ՍՊԸ-ի կառուցած Վանաձորի թիվ 3 գիշերօթիկ դպրոց, որի վերակառուցման համար 1999-ին ծախսված 110 հազար ԱՄՆ դոլարից 55 հազարը տրամադրել է «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» կազմակերպությունը։ Ֆինանսավորման մյուս մասը կատարել է Հայաստանի սոցներդրումների հիմնադրամը (տիկին Լուիզ Սիմոն-Մանուկյանի նվիրատվությամբ)։

Դպրոցում Ազնավուրին դիմավորեցին երգ ու պարով, ելույթ ունեցան կրթօջախի երգչախումբը եւ մյուս համույթները։ Հատկապես հուզիչ էր, երբ առաջին հարկում երգչախումբը կատարեց Շառլ Ազնավուրի «Քե՛զ, Հայաստան» երգը։ Պատվավոր հյուրը ծանոթացավ 328 աշակերտ ունեցող դպրոցի պայմաններին, զրուցեց ուսուցիչների ու տնօրինության հետ։ Դպրոցի կողմից նրան Մասիսները պատկերող մի կտավ նվիրեցին։

Ապա Շառլ Ազնավուրն այցելեց մարզկենտրոնի թիվ 22 դպրոցը, որը կառուցել է «Արգիշտի-1» ՍՊԸ-ն։ Բարձր որակով կառուցված այս դպրոցի համար ծախսված շուրջ 110 հազար դոլարից 55 հազարը տրամադրել է «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» կազմակերպությունը եւ 55-ը՝ ՀԱՆՀ-ն (գումարը տրամադրել են Հրայր եւ Աննա Հովնանյանները)։

Երկրաշարժից հետո մեր մարզից սոցիալապես անապահով մեկ տասնյակ պատանիներ սովորեցին Վենետիկի «Մուրադ Ռափայելյան» վարժարանում, որի Մխիթարյան հայրերից է Ռաֆայել ծայրագույն վրդ. Անտոնյանը։ Նրան պատվոգիր հանձնվեց Լոռու մարզպետի, Վանաձորի քաղաքապետի եւ «Ինտերկապ» բարեգործական կենտրոնի կողմից։

Իր այցի վերջում Շառլ Ազնավուրն այցելեց Վանաձորի ծերանոց, որի կառուցման համար ծախսված 80 հազար ԱՄՆ դոլարից 40 հազարը տրամադրել է «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» կազմակերպությունը, մնացածը՝ Սոցներդրումների հիմնադրամը եւ Համաշխարհային բանկը։ Շառլ Ազնավուրը տրամադրել է նաեւ 20 հազար դոլարի գումար։

Շառլ Ազնավուրը շրջեց հաստատության սենյակներում, ծանոթացավ ծերերի համար ստեղծված պայմաններին՝ գոհունակություն հայտնելով եւ արված գործից, եւ ընդունելությունից։ Նա ճեպազրույց ունեցավ նաեւ լրագրողների հետ։

«Իմ նախկին այցելության համեմատ ես այս անգամ մեծ առաջխաղացում տեսա Հայաստանում, որը հույս է ներշնչում, որ հայրենի երկիրը կբարգավաճի, մասնավորապես ասաց Շ. Ազնավուրը։ Այս ծերանոցը մենք կառուցեցինք եւ պահպանեցինք մինչեւ այժմ, իսկ այսուհետ հանձնելու ենք Հայ օգնության ֆոնդին՝ չդադարեցնելով մեր մշտական աջակցությունը»։

Միլա Սառադարը Շ. Ազնավուրին նվիրեց իր լազերային ձայնասկավառակը, Վանաձորի թիվ 2 հիվանդանոցի տնօրեն Կարեն Ադամյանը՝ 1905 թ. լույս տեսած մի Աստվածաշունչ, երաժիշտ Ժաննա Գեւորգյանը՝ Ազնավուրին նվիրված իր հեղինակած երգի նոտաները, իսկ Վահրամ Ղարագյոզյանը՝ իր հեղինակած գիրքը։

Երեւան մեկնելուց առաջ Շ. Ազնավուրը ծերերի հետ զրուցեց ճաշի սեղանի շուրջ։ Մեծանուն հյուրը ջերմ մաղթանքներով հրաժեշտ տվեց երախտապարտ լոռեցիներին։

Շառլ Ազնավուրի եւ Քըրք Քըրքորյանի անվամբ

Հաշվի առնելով Շառլ Ազնավուրի եւ Քըրք Քըրքորյանի՝ հայ ժողովրդին մատուցած անգնահատելի ծառայությունները, անձնական մեծ ներդրումը 1988 թ. երկրաշարժի հետեւանքները Վանաձոր քաղաքում վերացնելու գործում, Վանաձորի համայնքի ավագանին որոշում է ընդունել Շառլ Ազնավուրին եւ Քըրք Քըրքորյանին «Վանաձորի պատվավոր քաղաքացի» կոչում շնորհելու։

Միաժամանակ ավագանու որոշմամբ Վանաձորի Քիմիագործների զբոսայգին անվանակոչվել է Շառլ Ազնավուրի անվամբ։ Լոռու մարզպետը հաստատել է ավագանու առաջարկը՝ քիմիագործների մշակույթի պալատը եւս Շառլ Ազնավուրի անվամբ անվանակոչելու մասին։

Վանաձորի համայնքի ավագանու մեկ այլ որոշմամբ Տարոն-4 թաղամասում Ամերիկյան կարմիր խաչի կառուցած շենքերին հարող փողոցն անվանակոչվել է Քըրք Քըրքորյանի անվամբ։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԽՈՅԱՆ

Հուշատախտակ Տիգրան Հախումյանի հիշատակին

Երեկ Մաշտոցի պողոտայի 39 հասցեում տեղի ունեցավ գրականագետ, թարգմանիչ Տիգրան Հախումյանի հուշատախտակի բացման արարողությունը՝ ճարտարապետ Լեւոն Իգիթյան։

«Մոռացության ժամանակներ էին նախկինում, բայց բարեբախտաբար ամեն ինչ կարծես վերափոխվում է, մենք կրկին վերադառնում ենք մեր ակունքներին՝ վերագնահատելու մեր անցյալը։ 20-30-ականների հայկական իրականության մեջ, երբ գավառային մտայնությունները սպառնում էին տիրական դառնալ ամեն առումներով՝ եվրոպական, ռուսական բարձր մշակույթ կրող բարեկիրթ մտավորական Տիգրան Հախումյանի անձնական ներկայությունն իր միջավայրում պետք է որ լույս սփռեր։ Կարելի է պատկերացնել նրա տառապանքը եւ մենակությունը. մի մարդ, որ երբեք կոմպրոմիսի չգնաց, չծառայեց կեղծ պետական արժեքներին, քանի որ սերում էր առողջ եւ ազնիվ արմատներից», շնորհավորանքի խոսքում ասաց բանաստեղծ Հենրիկ Էդոյանը՝ հուսալով, որ քաղաքի այդ հատվածը կդառնա մշակութային էներգիա կրող վայր. կողք-կողքի երկու մեծ մտավորականների՝ Լեւոն Ներսիսյանի եւ Տիգրան Հախումյանի հուշատախտակների գոյությունը դրա վկայությունն են կարծես։

Գրականագետ, թարգմանիչ, բանաստեղծ Տիգրան Հախումյանը (1894-1973) ավարտելով Մոսկվայի համալսարանի իրավաբանական եւ բանասիրական ֆակուլտետները, աշխատել է Թիֆլիսում, եղել «Ժողովրդի ձայն» եւ «Մշակ» թերթերի խմբագիրը։ Այդ տարիներին նա ժողովրդական (հետագայում ՌԱԿ) կուսակցության ղեկավարներից է եղել։ 1922-ից փոխադրվել է Երեւան, աշխատել մամուլում («Խորհրդային Հայաստան», «Վերելք»)։ 1948-ից անցել է մանկավարժական աշխատանքի՝ դասախոսելով Խ. Աբովյանի, Վ. Բրյուսովի ինստիտուտներում, Երեւանի պետական համալսարանում։ Լինելով ռուս գրականության լավագույն մասնագետներից՝ նա ռուսերենից հայ ընթերցողին է մատուցել 99 պիես (Մ. Գորկի, Լունաչարսկի, Պոգոդին, Լոպե դե Վեգա), հրատարակել գրականագիտական հոդվածների, հուշերի ժողովածուներ։

Հուշատախտակի բացման արարողությանը ելույթ ունեցան Հենրիկ Իգիթյանը, Նորա Հակոբյանը եւ Նելլի Սահակյանը։

Ներկաներին, մասնավորապես ճարտարապետ Լեւոն Իգիթյանին՝ բարձրաճաշակ աշխատանքի համար շնորհակալական խոսք ուղղեց Տիգրան Հախումյանի որդին՝ Սեմյոն Հախումյանը, իսկ գրականագետի թոռը՝ մի շատ համակրելի երիտասարդ՝ Տիգրան Հախումյանը, ծաղիկներ դրեց հուշատախտակին։

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 21

ՀՀ անկախության 10-ամյակը նշվեց ԳԴՀ-ում

Սեպտեմբերի 21-ին, ժամը 13-15-ը Հայաստանի Հանրապետության անկախության 10-ամյակին նվիրված պաշտոնական ընդունելություն տրվեց Բեռլինի կենտրոնում գտնվող Հեսսենի ներկայացուցչության ընդարձակ դահլիճում։ Ջերմ մթնոլորտում անցկացված միջոցառմանը ներկա են եղել ԳԴՀ արտգործնախարարության պետական արարողակարգի ծառայության ղեկավար դեսպան Բուսսո ֆոն Ալվենսլեբեն, գերմանացի այլ դիվանագետներ, ԳԴՀ-ում պաշտոնավարող տարբեր երկրների դեսպաններ, որոնց թվում Վատիկանի դեսպանը՝ մոնսինյոր Լոյոլո Նոյնցիուսը, Ռուսաստանի, Իրանի, Ավստրիայի, Արգենտինայի, Բուլղարիայի, Լիբանանի, Ֆիլիպինների, Մոնղոլիայի, Պորտուգալիայի, Լեհաստանի, ԱՊՀ տարբեր երկրների դեսպաններ, ներկայացուցիչներ ԱՄՆ-ի ու Վրաստանի դեսպանություններից։ (Ադրբեջանի դեսպանությանն, ինչպես տեղեկացանք, հրավիրատոմս չի ուղարկվել)։ Դիվանագիտական կորպուսի լայն ներկայությունը լրացրել են նաեւ ներկայացուցիչներ Բեռլին-Բրանդենբուրգ երկրամասից, Պոտսդամից, հոգեւորականներ Բեռլինի մայր տաճարից, ռուս ուղղափառ եկեղեցուց, ֆինանսատնտեսական տարբեր կազմակերպություններից, բանկային համակարգից։ 150 հրավիրյալների թվում, բնականաբար ներկա են եղել նաեւ Գերմանիայում գործող հայկական հաստատությունների, հայ համայնքի ներկայացուցիչներ։

Հայկական կոնյակով ու եվրոպական խոհանոցով հյուրասիրությանը նախորդել է մեկ ելույթ՝ ԳԴՀ-ում ՀՀ դեսպան Աշոտ Ոսկանյանը եվրոպական ինտեգրացիայի ապագային, համաշխարհայնացման եվրոպական տարբերակի մեջ Գերմանիայի դերին, գերմանահայկական կապերին իր համառոտ անդրադարձում հիշատակել է Նյու Յորքում կատարված ահաբեկչությունը՝ ընդհանուր ճակատագրերի համատեքստում ընդհանուրի պատասխանատվությունն ընդգծելով։

Անկախության տոնը նշվեց նաեւ շաբաթ՝ սեպտեմբերի 22-ին, Քյոլնի Սահակ Մեսրոպ եկեղեցուն կից սրահում։ Ինչպես տեղեկացրեց երեկոյի կազմակերպիչը՝ առաջնորդարանի մշակույթի հանձնախումբը, իրենք ջանացել էին, որ ներկա հայերը հայկական խոհանոցի բազմազանությունը ճաշակելով անկաշկանդ երգեն, պարեն, ուրախանան, ինչպես սեփական զավակի 10-ամյակն են տոնում։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

Շքերթ Գորիսում էլ եղավ

Մայրաքաղաքից բավականաչափ հեռու գտնվող Գորիսը տոնական օրեր նշելու իր ուրույն ձեռագիրն ունի, ժողովուրդն էլ՝ իր վերաբերմունքը՝ «իր յուղով տապակվելու» լեռնցու արժանապատիվ ... մենակությունը։ Գրպանները խոթած ձեռքերով ուսերը աղեղած, խոնավ, շեղ սանրվածքներով ջահելներն իրենց թույլ չեն տալիս երեխայավարի ուրախանալ, ընդամենը տնտղում են «իրենց չնկատող» աղջիկներին, միջահասակ, տոները չոլերում, տղերքով... անկախ նեղ տղամարդիկ բավարարվում են լավ օրերի հիշողությամբ, հոգոցներով վերապրելով, չաշխատող կանայք դժվարանում են միանգամից մի «ձեռք» հաց ու կապ իրար անել դուրս գալու համար, էհ, հավես էլ չկա, շահում են միայն պստլիկներից ոմանք. հաց գնելու հիմնախնդրով դեռ չախտահարված ծնողները գույնզգույն փուչիկներով հաճելիորեն շշմեցնում են նրանց։

Որքան էլ ուզում ես տոնական օրվան նվիրված ինֆորմացիադ գոնե փոքրիկ պաթոսով ավարտել, չի ստացվում, չնայած Գորիսում էլ շքերթ եղավ, Գորիսի կենտրոնական հրապարակում էլ ժողովուրդ հավաքվեց, բարձրախոսները ավետեցին օրվա ոչ սովորական լինելու մասին, «հրապարակ են մտնում...» հայտարարությանը համահունչ, իրոք, հրապարակ մտան ուսումնական հաստատությունների, հիմնականում դպրոցների մանկավարժական ու աշակերտական կոլեկտիվները։ Շնորհավորական ուղերձով, դիմակայելու հորդորով ու հայրենի հողին ամուր կանգնելու պատգամով ելույթ ունեցավ Գորիսի քաղաքապետ Ն. Ոսկանյանը։

Քաղաքում դեռ երկար, մինչ ուշ երեկո բարձրախոսում էր... երաժշտությունը։ Չնայած միալար տեղացող անձրեւը դադարել էր, բայց փողոցներն ու բոլոր զբոսանքները տարածող զբոսայգին արագ դատարկվեց։ Այդ օրը վերելք էր ապրել միայն արեւածաղկի առեւտուրը, իսկ ծմերուկի կույտերի մոտ նեղվող վաճառողին երաժշտությունը... ծոծք էր թվում։

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գորիս

ՀԱՄՏԵՍ-ՎԱՃԱՌՔ

Հայկական պանիրներն ու գինիները Մոսկվայում

Ինչպես տեղեկացանք ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտի (USDA) մարկետինգի աջակցության ծրագրի գրասենյակից, օգոստոս-սեպտեմբերին Մոսկվայում տեղի է ունեցել հայկական պանրի ու գինիների ցուցադրություն-համտեսվաճառք։

Առեւտրային ծավալներով հայկական պանրի առաջին վաճառքը կատարեց Լոռու մարզի «Վիլիջ գրուպ» պանրագործարանը (17 տոննա «Հոլանդական» տեսակի)։ Այս ընկերության «Լոռի», Աշոցքի պանրագործարանի «Էմենտալ», Եղեգնաձորի «Այծի» եւ այլ ընկերությունների պանիրները ցուցադրվեցին Մոսկվայի բազմաթիվ սուպերմարկետներում, եւ պարզվեց, որ դրանք պահանջարկ կունենան այս շուկայում։ Այսինքն առկա է հայկական պանիրների արտահանման էական ընդլայնման հնարավորություն։

USDA-ի աջակցությամբ գործող գինեգործարանների արտադրանքը (45 հազ. շիշ) նույնպես ցուցադրվեց Մոսկվայում՝ 12 խոշոր սուպերմարկետներում առանձնացված հատուկ տաղավարներում՝ «Հայկական գինիներ» վերտառությամբ։ Համտեսն ուղեկցվում էր հայկական գինիների վերաբերյալ տեսաժապավենի անընդհատ ցուցադրմամբ, իսկ մինչ այդ մամլո հաղորդագրություններ էին տրամադրվել ռուսական հեղինակավոր թերթերին եւ ամսագրերին։ Այստեղ ներկայացված էին հայկական գինիները, գինեգործության պատմությունն ու ավանդույթները, Հայաստանում աճող խաղողի տեսակները, USDA-ի ցուցաբերած օգնությունն այս ոլորտում։ Հայկական գինիները ներկայացվեցին նաեւ Մոսկվայի «Էրմիտաժ» այգում տեղի ունեցած գինու փառատոնին։ Ինչպես այս փառատոնի, այնպես էլ մյուս ցուցահանդես-համտեսները ցույց տվեցին, որ մոսկովյան շուկայում իրական է հայկական գինիների արտահանման ծավալների ավելացումը։

Ա. Մ.

իրավիճակ

«ՀԺԿ-ն բաժանվեց, քանի որ ՀՀԿ-ի կցորդն էր»

Նորաստեղծ ԺԴԿ-ն իշխանության հենակն է դարձել

1999-ի հոկտեմբերի 27-ից հետո, երբ հարց առաջացավ, թե «Միասնություն» դաշինքն առանց երկու հիմնադիրների՝ Կարեն Դեմիրճյանի եւ Վազգեն Սարգսյանի կարո՞ղ է գոյատեւել, դաշինքում գրեթե բոլորը համոզված էին, որ «Միասնությունը» տարալուծվել չի կարող, քանի որ քաղաքական դաշտը կայացնելու առաքելություն ունի եւ միաբանված է արդեն զոհվածների արյամբ: Սակայն ընդամենը երկու տարի էր պետք, որպեսզի «Միասնությունը» դարձյալ վերադառնար այն վիճակին, որից ստեղծվել էր, այսինքն՝ առանձին քաղաքական միավորների:

Այսօրվա «Միասնություն» դաշինքը ներկայանում է ՀՀԿ, «Հանրապետություն» եւ ՀԺԿ, նորաստեղծ ԺԴԿ ուժերից, որոնք բացահայտ հակակրանք տածելով միմյանց նկատմամբ՝ ստեղծել են երկու «Միասնություն»-իկներ՝ ի դեմս ՀՀԿ-ԺԴԿ-ի, «Հանրապետություն»–ՀԺԿ-ի: Երկու ճամբարներն էլ, չնայած հակասություններին, պնդում են, թե Կարեն Դեմիրճյանի եւ Վազգեն Սարգսյանի առաջ քաշած գաղափարների ու ծրագրերի իրական կրողներն իրենք են:

Նորաստեղծ ժողովրդադեմոկրատական կուսակցությունը, սակայն, այդ առումով որոշակի զգուշավորություն է պահպանում՝ թերեւս հասկանալով, որ լիդերների միֆը քաղաքական պայքարի դրոշակ դարձնելն այլեւս հեռանկար չունի: Այսուհանդերձ, կուսակցությունը հռչակեց իր պետականամետ լինելը, որը միանշանակորեն ընդունվեց որպես իշխանամետություն: Եվ չնայած կուսակցության ստեղծման արդյունքում տանուլ տվեց ՀԺԿ-ն՝ վերջնականապես կորցնելով իշխանական լծակները, Հանրապետական կուսակցությունն իսկական հաղթանակ տոնեց՝ նախ մեծապես իրեն փաստի առաջ կանգնեցնող ՀԺԿ-ին հեռացրեց «Միասնության» շրջանակներից եւ զուգահեռ կարողացավ պահպանել դաշինքի միֆը՝ հասարակությանը ցույց տալով, որ առկա է ՀԺԿ-ի կոնստրուկտիվ, կառուցողական այն հատվածը, որի հետ կարելի է աշխատել որպես «Միասնություն» եւ որպես քաղաքական մեծամասնություն: Ամեն դեպքում ՀՀԿ-ն պահպանեց իր որոշիչ դիրքերը քաղաքական դաշտում՝ օգտագործելով ՀԺԿ-ում սկսված խմորումները: Ավելին՝ հենց ՀՀԿ-ն կարող էր ամենաշահագրգիռ կողմը լինել նոր կուսակցության ստեղծման համար եւ հենց ինքն էլ որոշակիորեն ազդեր դրա շուտափույթ կայացմանը: Հանգամանք, որ աչքի է ծակում հենց առաջին հայացքից. ընդամենը երկու ամիս առաջ ՀԺԿ 9 անդամներ կուսակցությունից դուրս գալու հայտարարություն արին՝ միաժամանակ դուրս չգալով ԱԺ «Միասնություն» խմբակցությունից: Դրան անմիջապես հաջորդեցին ՀՀԿ-ականների հայտարարությունները, թե դաշինքն այլեւս գոյություն չունի եւ հիմա՝ նոր կուսակցությունը, որը հասարակության մեջ ըստ էության արմատներ չունենալով, այնուամենայնիվ ե՛ւ օրենսդիր, ե՛ւ գործադիր իշխանություններում լուրջ լծակներ ունի: Ավելի կոնկրետ՝ կուսակցությունը ստեղծվեց հենց իշխանության շրջանակներում, նշված լծակների կողմից:

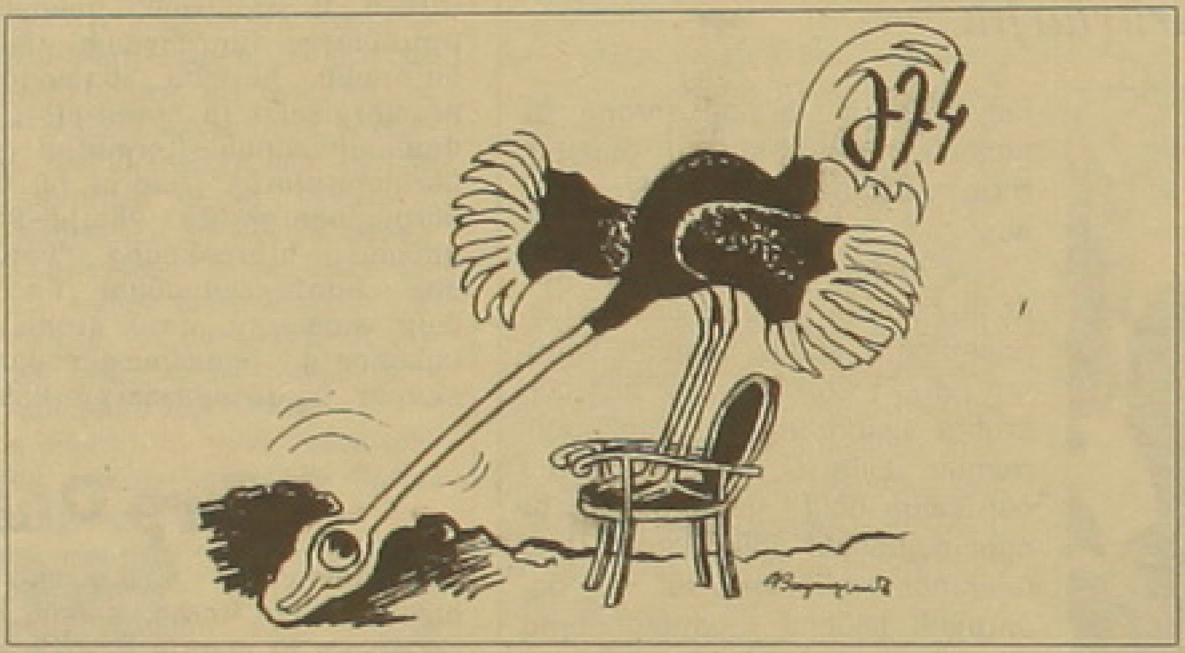

ԺԴԿ-ի ստեղծումը, սակայն, քաղաքական դաշտում էական տեղաշարժեր չառաջացրեց եւ, ըստ ամենայնի, առաջիկայում չի առաջացնի մի քանի պատճառով: Նախ սերված լինելով ՀԺԿ-ից եւ հասարակության մեջ հենարաններ չունենալով՝ նա լայն զանգվածների չի կարող տանել իր հետեւից: Մյուս կողմից՝ կուսակցությունն ըստ էության միտված էլ չէ հասարակական-քաղաքական կյանքում փոփոխություններ առաջարկելու, թեկուզ կառուցողական՝, իր առավելությունը տեսնելով միայն իշխանական լծակները պահպանելու միջոցով ՀՀԿ-ի՝ իշխող քաղաքական ուժի հենարանը լինելու մեջ, հատկապես օրենսդրական ոլորտում, որտեղ ՀՀԿ-ն նման ուժի կարիք զգում է արդեն մի ամբողջ տարուց ավելի:

ՀԺԿ հիմնադիրներից մեկը՝ քաղաքացիների միության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Հմայակ Հովհաննիսյանը, որը վաղուց դուրս էր եկել կուսակցությունից, ՀԺԿ-ԺԴԿ հարաբերությունն առավել մռայլ գույներով է տեսնում. «Մենք տեսնում ենք, թե ինչպես երկու կողմերն էլ փորձում են մտնել անհասկանալի մրցակցության մեջ: Անհասկանալի, քանի որ երկուսն էլ հեռանկար չունեն: Այստեղ ոչ մի առաջխաղացում չեմ տեսնում: ՀԺԿ-ն, որը ստեղծվել էր ժողովրդի պահանջով, տարալուծվելով «Միասնություն» դաշինքի մեջ՝ կործանվեց: Հիմա նրա մի մասը միացել է դաշինքի իշխող ուժի մի մասին, մյուսը՝ մինչ այդ «Միասնության» մասը կազմած «Հանրապետությանը»: Եվ քանի որ ՀԺԿ-ն ի սկզբանե այդ ուժի կցորդն էր՝ նրա բաժանման հետեւանքով ինքն էլ երկու մասի բաժանվեց եւ դրանով իսկ ապացուցեց, որ իսկապես կցորդ է»:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ

Արմենտել

Րոպեավճարի խնդիրն ընդամենը մի դրվագ է

Ինչ շուկայական օրենքներ էլ որ վկայակոչվեն, հոգով դժվար է ընդունելի համարել ժամանակին այնպիսի ռազմավարական ոլորտի վաճառքը օտարերկրացիներին, ինչպիսին կապն է կամ հեռահաղորդակցությունը: Եթե այս մասին խոսելու ժամանակն անցել է, ապա Արմենտելի մենաշնորհային վիճակի պտուղները քաղել ու ակներեւաբար դեռ քաղելու ենք: Եվ րոպեավճարի խնդրի հետ կապված պատմությունն այդ շղթայում ընդամենը մի դրվագ է:

Քաղաքակիրթ աշխարհում կա ծառայությունների եւ սպասարկման ոլորտի մի չգրված կանոն, որ հաճախորդը, վճարողը միշտ ճիշտ է: Ավելին, ծառայություն մատուցողի, սպասարկողի բարեկեցությունը սովորաբար կախված է ծառայության, սպասարկման մակարդակից ու որակից: «Արմենտելի» պարագայում վճարողը, դիցուք՝ հեռախոսային բաժանորդը, միշտ սպասարկող ձեռնարկության ձեռքում է, եւ վերջինս նրա հետ ինչպես ուզենա կվարվի: Մյուս կողմը հակազդեցության որեւէ լծակ չունի: Սրանից մոտ 3 տարի առաջ մի օր փորձել էինք հարեւանի տնից հեռախոսով (կոդով) կապվել ՌԴ Կրասնոդարի երկրամասում գտնվող եղբորս ընտանիքի հետ՝ հիվանդից լուր առնելու: Մեր բազմաթիվ փորձերն այդպես էլ չէին հաջողել, եւ ոչ մի բառ խոսակցություն չէր կայացել, որովհետեւ, ինչպես հետո պարզվեց, մեր զանգած համարի հեռախոսն այդ օրերին չէր աշխատել: Բայց Արմենտելի երեւանյան համակարգիչը, ըստ հաջորդ ամսին ստացված տեղեկանքի, ընդհանուր հաշվարկով 3000 դրամից ավելի գումարի խոսակցություն էր գրանցել: Եվ այդ թվում նաեւ 5, 7 անգամ 9 րոպեանոց խոսակցություններ: Հեռախոսատեր հարեւանի եւ մեր բոլոր պնդումներն ու բողոքները, թե ոչ մի խոսակցություն էլ չի եղել, զուր անցան: Ասացին՝ խոսել եք, եւ վերջ: Ճիշտ է, մարզային ձեռնարկության տնօրենը հեռախոսով մեկին իբր հանձնարարեց հարցը նայել, բայց անմիջապես էլ ավելացրեց, թե՝ չէ, ուղղակի չեն ուզում վճարել: Իրենք օրը ցերեկով իմ գրպանն էին մտել եւ դեռ ինձ էլ ստախոս էին հանում... Ի վերջո ստիպված էինք վճարել: Ի՞նչ անեիր, մարդու հեռախոսը կանջատեին:

Իսկ օրական այս եւ նման կարգի որքա՞ն մասնավոր դեպքեր կարող են լինել, որոնցից անհաս քաղաքացին, բաժանորդը գործնականում պաշտպանված չէ: Նրա պաշտպանվածությունն ապահովելը պետության խնդիրն է: Եթե քաղաքացուն այլընտրանքի հնարավորություն չի տրված, առայժմ գոնե պետք է գտնվեն այնպիսի մեխանիզմներ, որոնք բացառեն նման դեպքերի բուն հնարավորությունը: Եթե սա չլինի, մնացած ամեն ինչը դատարկ խոսակցություն է:

Ինչ վերաբերում է սեպտեմբերի 11-ի հայտնի ահաբեկչությունից հետո այս օրերին Հայաստանի քաղաքացիների 3 րոպե անվճար ԱՄՆ զանգելու ընձեռած հնարավորությանը, դա Արմենտելի կողմից բարի կամքի ողջունելի արտահայտություն է, որի համար շնորհակալություն:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

«Հայխնայբանկը» նվե՞ր էր «Միկայի» համար, թե՞ ռիսկ

«Միկա» եւ «Արչ» լիմիթեդ» խմբի ձեռքբերումն ու պարտավորությունները գրեթե հավասարազոր են

ՀՀ միակ պետական մնացած բանկի՝ «Հայխնայբանկի» վաճառքը «Միկա Արմենիա» եւ «Արչ լիմիթեդ» ընկերություններին ի սկզբանե ենթադրում էր շահարկումներ: Ոմանք լրատվամիջոցներ արձանագրեցին, որ գործարքը ՀՀ կառավարության նվերն էր այս ազդեցիկ ու որոշ լծակներ ունեցող խմբին: Ընդ որում՝ ամենամեծ քննադատությունն այն էր, որ կառավարությունը չպետք է գնար ուղղակի վաճառքի ճանապարհով, այլ բաց եւ թափանցիկ մրցույթով վաճառեր բանկի իրեն պատկանող բաժնեմասը, մանավանդ որ հավակնորդները կարծես թե քիչ չէին ու ոչ անհայտ («Հայներարտբանկ», «Պրոմեթեւս» եւ այլն): Մյուս կողմից էլ, սակայն, հաշվի առնելով «Հայխնայբանկի» բավականին անմխիթար վիճակը, որում հայտնվել էր վերջին տարիներին, մասնագետները պնդում էին, որ եթե անգամ բանկը նվեր է խմբին, ապա՝ բավական մեծ պարտավորությունների դիմաց եւ տնտեսական առումով ենթադրում է մեծ ռիսկ: Այս բանկը մի կողմից պատրաստի համակարգ է (մասնաճյուղերի ամենամեծ ցանցով ու տարածվածությամբ), որը սպասարկում է հանրապետության էներգետիկ, հեռահաղորդակցության, կոմունալ-կենցաղային ոլորտների ծառայությունների մեծ մասը, սակայն մյուս կողմից, բացի այդ գործառույթներից, իբրեւ բանկ գրեթե կազմալուծված վիճակում էր՝ համարյա չէր իրականացնում վարկավորում, զրկված էր իրավաբանական հաճախորդներից եւ այլն, որոնց արդյունքում ընդհանուր կապիտալի ծավալով հայտնվել էր բավականին խղճալի վիճակում: Այդ իրավիճակում ակնհայտ էր, որ բանկի գնորդը պետք է միաժամանակ լիներ պոտենցիալ ներդնող՝ պատրաստ եւ ի վիճակի բանկի անվան ու իմիջի դիմաց ներդնելու խոշոր գումարներ, ինչը չի կարելի կասկածել վերոհիշյալ խմբի պարագայում: «Միկայի» մասին խոսելն ավելորդ է, իսկ «Արչ լիմիթեդը» հայտնի խոշոր ու մեծ կարողությունների տեր օվշորային ընկերություն է:

Տեղեկացնենք, որ խմբի ֆինանսական առաջարկը՝ 2 մլն ԱՄՆ դոլարի ծավալով նոր թողարկվող բաժնետոմսերի ձեռքբերման ու միաժամանակ պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն ամբողջությամբ գնելու մասին արդեն կառավարությունն ընդունել է: Կա համապատասխան որոշումը, ըստ որի «Հայխնայբանկի» 100 տոկոսանոց սեփականատերերն են «Միկա Արմենիան» ու «Արչ լիմիթեդը»:

Արդեն հաստատվել է բանկի նոր խորհուրդը՝ «Միկա Արմենիայի» նախագահ Միխայիլ Բաղդասարովի նախագահությամբ: Ֆինանսների էքսնախարար Էդվարդ Սանդոյանը, ինչպես ենթադրվում էր, ոչ թե գործադիր տնօրեն է նշանակվել, այլ բանկի խորհրդի անդամ է: Բանկի գործադիր տնօրեն է նշանակվել Կարեն Մանուկովը (նա էլ, իմիջիայլոց, ոչ թե արմատներով ղարաբաղցի է, ինչպես նշել էր թերթերից մեկը, այլ թբիլիսցի):

Պրն Մանուկովից տեղեկացանք, որ բանկում սկսվել են կառուցվածքային փոփոխություններն ու բիզնես-ծրագրի իրականացումը: Մոտ մեկ ամսվա ընթացքում արդեն ակնհայտ է, որ 2 մլն դոլարի դիմաց նոր սեփականատերերը իրենց ուսերին են վերցրել պարտավորությունների մի հսկա բեռ, ինչը նրանք շատ լավ պատկերացնում էին դեռ մինչեւ գործարքի հաստատումը: Բանկը պահանջում է շատ լուրջ ներդրումներ: «Խնայբանկն» ունի զարգացման շատ մեծ հնարավորություններ, կա մեծ ներուժ, սակայն այդ ամբողջը ի չիք կդառնա, եթե դրանք չզարգացվեն ու օգտագործվեն: «Ոչ մի բիզնես ինքն իրենով շահութաբեր չէ, ամեն ինչ կախված է նրանից, թե ինչպե՞ս ես այն ղեկավարում», հետեւաբար նոր խորհուրդը, Մ. Բաղդասարովի ուղղակի ղեկավարությամբ, ձեռնամուխ է եղել հիմնավոր փոփոխությունների: Սակայն, «հեղափոխություններ» չպետք է լինեն: Բանկն ունի մոտ 100 մասնաճյուղ ամբողջ հանրապետությունում ու մոտ 560 աշխատակիցներ: Աշխատանքից ազատումներ չեն լինելու, բոլոր աշխատակիցներին տրված է շանս՝ անցնելու փորձաշրջան ու նորից աշխատանքի ընդունվելու:

Բանկը KPMG-ի կողմից գնահատվել էր 700 մլն դոլար, ինչը, ըստ պրն Մանուկովի, շատ ավելի ուռճացված թիվ է, իրականում բանկում զրոյական վիճակ ստեղծելու համար անհրաժեշտ են առնվազն 2,5 մլն դոլարի ներդրումներ: Դատելով գործերի ներկա ընթացքից, պրն Մանուկովը համոզված է, որ մինչեւ եկող տարվա կեսը բանկը կկարողանա ապահովել ՀՀ ԿԲ նորմատիվային պահանջը՝ ընդհանուր կապիտալը մինչեւ 1,3 մլն դոլարի հասցնելու վերաբերյալ, եւ բանկը կդառնա նորմալ ու գործուն կառույց:

Բանկի առողջացման ու զարգացման բիզնես-ծրագրով նախատեսված են մի քանի կարեւոր քայլեր. առաջին՝ ֆիզիկական անձանց սպասարկումը պետք է հասցվի կատարելության: Բանկի ավանդական գործառույթը՝ բնակչության կոմունալ-կենցաղային ծառայությունների սպասարկումը, պետք է կատարվի one line ռեժիմով, բոլոր տեսակի սպասարկումները կկատարվեն հատուկ բանկոմատների միջոցով, որոնք առավելագույնս կհեշտացնեն ու կկրճատեն բնակչի հոգսերը: Ներկայումս բանակցություններ են վարվում համապատասխան ընկերությունների հետ: Սակայն միայն կոմունալ-կենցաղային ոլորտում լիդեր դառնալը (ինչը որոշ առումով եղել է նաեւ մինչ օրս) չի կարող գոհացնել նոր սեփականատերերին: Երկրորդ՝ ամբողջ համակարգը պետք է էլեկտրոնիզացվի, ինչը հնարավորություն կտա առաջարկել բարձրակարգ ծառայություններ: Երրորդ՝ պետք է ստեղծվի միասնական տեղեկատվական ցանց՝ նորագույն բանկային ծրագրի վրա հիմնված: Չորրորդ՝ սկսվելու է նաեւ շատ լուրջ աշխատանք կորպորատիվ հաճախորդների հետ: Դրա համար կան մեծ շանսեր: Բանկն ունի բավական նորմալ թղթակցային հաշիվների ցանց արտասահմանյան բանկերում: Ներկայումս բավական լուրջ ընկերությունների հետ բանակցություններ են տարվում: Դրա համար արդեն հատուկ խումբ է ստեղծված: Հինգերորդ՝ կադրերի վերապատրաստման խնդիրը լուծելու համար բացվելու է ուսումնական կենտրոն:

Բանկն այսօրվա դրությամբ վարկավորում չի կատարում, եւ չի կատարի մինչեւ իրավիճակը չհստակեցվի, չհամակարգվեն աշխատանքները, որոնք կտեւեն առնվազն 2 ամիս:

Վերոհիշյալ առաջնահերթ քայլերը կատարելուց հետո, գործադիր տնօրենի կարծիքով, «Հայխնայբանկը» կարող է դառնալ ՀՀ բանկային համակարգում առաջին երեք լիդեր բանկերից մեկը: Այնպիսի պատմություն ու ավանդույթներ ունեցող բանկը, ինչպիսին «Հայխնայբանկն» է (որը հիմնվել է 1923 թ.-ին), ՀՀ բանկային համակարգում ունի առավել մեծ հավակնություններ ու շանսեր:

ԳԱՅԱՆԵ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

«Ազգը» սեպտեմբերի 15-ի համարում կարծիք էր հայտնել, որ նախագահ Ջորջ Բուշի՝ ամերիկացիներին խոստացած ռազմական հաղթանակի պտուղները պատրաստվում է քաղել Իսրայելը: Կարծիքի համար հիմք էին ծառայել Իսրայելի պետական գործիչների, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ում այդ գործիչներին համահունչ տեսակետներ արտահայտող քաղաքական շրջանակների սադրիչ հայտարարություններն ու սադրանքներին տուրք տալու պաշտոնական Վաշինգտոնի պատրաստակամությունը:

Սեպտեմբերի 11-ին, երբ Վաշինգտոնը կաթվածահար վիճակում էր, ամերիկյան ժողովուրդը՝ ահաբեկչությունից ցնցված, իսկ ԱՄՆ-ի արեւմտյան դաշնակիցները խուճապի էին մատնվել, Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնն ահաբեկչական գործողությունների առնչությամբ շտապեց հայտարարել. «Սա պատերազմ է բարու եւ չարի միջեւ, որը մարդկության դեմ վարում են նրանք, ովքեր թաթախված են արյան մեջ»: Շարոնին հիմնավորում է Իսրայելի նախկին վարչապետ Եհուդ Բարաքը, որը «արյան մեջ թաթախվածներին» մատնացույց անելու համար Վաշինգտոնից պահանջում է հետաքննություն կատարել Իրաքի, Իրանի, Սիրիայի, Եմենի, Սուդանի եւ Լիբիայի նկատմամբ: Նրան լրացնելու է գալիս Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը՝ ահաբեկչության հավանական կազմակերպիչների թվին ավելացնելով Պաղեստինի Ինքնավարությունն ու իսլամական մի շարք կառույցներ:

ԱՄՆ-ը տուրք է տալիս Իսրայելի նկրտումներին, իսկ ամերիկյան մամուլը՝ Վաշինգտոնի

Վերոհիշյալ գործիչների սադրանքները լուրջ ներգործություն ունեցան Ջորջ Բուշի վրա, որ նա ողբերգության առաջին օրը, առանց իմանալու, թե ահաբեկիչներն ովքեր են, նրանց վախկոտ անվանեց եւ հայտնեց պատժելու իր վճռականությունը: Այնուհետեւ նա նույնությամբ կրկնեց «բարու եւ չարի» պատերազմի վերաբերյալ Շարոնի խոսքերը, սպառնաց «երրորդ համաշխարհային պատերազմով»: Քանի որ այդ սպառնալիքն անհասցե էր, ուստի Բուշը հարկ համարեց «խաչակրաց արշավանքներ» կազմակերպել, որպեսզի «աշխարհն առաջնորդի դեպի նոր հաղթանակ»: Մինչ նախագահ Բուշն անզգույշ հայտարարություններ էր անում, իսկ ամերիկյան հետախուզական ծառայությունները շարունակում էին ահաբեկչության կազմակերպիչներին բացահայտելու իրենց փորձերը, նույն Պերեսը հույս է հայտնում, որ ԱՄՆ-ն առաջիկա մեկ-երկու օրվա ընթացքում կբացահայտի ահաբեկչության պատասխանատուներին եւ կանցնի նրանց դեմ ռազմական գործողությունների: Պերեսի հույսն արդարացնում է պետքարտուղար Քոլին Փաուելը եւ սեպտեմբերի 18-ին, հակառակ պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդի կասկածների, ինչպես նաեւ CIA-ի եզրակացության, թե կատարված ահաբեկչությունը վեր է Ուսամա բեն Լադենի եւ նրա գլխավորած «Ալ Ղաիդա» ուժերից, ահաբեկչության ողջ պատասխանատվությունը բարդում է այդ կազմակերպության ու առաջնորդի վրա: Դրան հետեւում են Բուշի նոր սպառնալիքները: Ի դեպ, դրանք նախորդների պես անհասցե չէին, ուղղակիորեն հասցեագրվեցին թալիբներին: Ավելին, ԱՄՆ-ի նախագահը միաժամանակ հայտարարեց, որ իր երկիրն օդային հարվածներից բացի դիմելու է ցամաքային գործողությունների, իսկ դրանք Աֆղանստանով չեն սահմանափակվելու:

Բուշի այս հայտարարությունից ամերիկյան մամուլը շրջանառության մեջ դրեց սեպտեմբերի 11-ին ահաբեկչությանը Բաղդադի հովանավորության «փաստերը»: ԱՄՆ-ի պաշտպանության փոխնախարար Փոլ Վոլֆովիցը եւ փոխնախագահ Դիկ Չեյնիի աշխատակազմի ղեկավար Լուիս Լիբին ճնշումներ գործադրեցին Բուշի վրա, որպեսզի նա հնարավորին չափ շուտ եւ լայնածավալ գործողություններ սկսի ոչ միայն Աֆղանստանի, այլեւ Իրաքի եւ Լիբանանի դեմ: Ինչ վերաբերում է Իրանին, ապա Պերեսը նրան համարելով «տարածաշրջանի խոշորագույն շեյթանը», փորձեց համոզել Բուշին, թե պետք է պատերազմական գործողությունների դիմել նրա դեմ: Այդ ընթացքում Քիսինջերը իր սադրիչ գործունեությամբ վերստին ասպարեզ իջավ եւ Բուշին խելք սովորեցնելով, ասաց. «Պետք է սպասել ահաբեկչության կազմակերպիչների բացահայտմանը, այլ՝ անհապաղ հարվածել: Այսպիսի իրավիճակներում ապացույցների որոնումը խիստ վտանգավոր է»: Այս ամենի առումով Վոլֆովիցի, Լիբիի եւ Քիսինջերի տեսակետներն ի մի բերեց Նյու Յորքի սենատոր Հիլարի Քլինթոնը, ահաբեկչության արմատախիլ անելը պայմանավորեց ահաբեկչությունը հովանավորողների դեմ ցամաքային գործողություններ կիրառելու անհրաժեշտությամբ եւ գտավ, որ ամերիկյան զինվորների մեջ զոհերի հավանականությունը չի կարող նպատակից հրաժարվելու պատճառ հանդիսանալ:

Սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունը հազարավոր զոհեր խլեց ամերիկացիներից, տասնյակ հազարավոր մարդիկ զրկանքների մատնվեցին, ամերիկյան ժողովուրդը հայտնվեց ահաբեկված վիճակում: Ստեղծված կացությունը ենթադրում էր, որ Բուշի վարչակարգը, հետախուզական ծառայություններով հանդերձ, ահաբեկչությունն աշխարհի երեսից արմատախիլ անելու համար նախ կատարված ահաբեկչության կազմակերպիչներին կբացահայտի: Թերեւս դա կլիներ նրանց հարգանքի տուրքը անմեղ զոհերի հիշատակին: Բայց ինչպես երեւում է, Բուշի վարչակարգին հետաքրքրում է ոչ թե սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության կազմակերպիչներին պատժելը՝ բացահայտելով նրանց, այլ ահաբեկչությունն առանց որեւէ մասնակցության ապացույցների վերագրել այս կամ այն պետությանը, պատժելու, ինչպես նաեւ պատժի սպառնալիքի տակ պահելու նրանց, որոնք Վոլֆովիցի եւ Լիբիի բնութագրմամբ «սպառնալիք են Իսրայելին»:

Ահա թե ինչու Բուշը պատերազմ է հայտարարում Աֆղանստանին, ակնարկում է Իրաքին նույնը հայտարարելու իր պատրաստակամությունը եւ ԱՄՆ-ի զինված ուժերին հորդորում. «Եղեք պատրաստ»: Պատերազմական համատարած հիստերիայի պայմաններում, ինչ խոսք, մոռացության է տրվում սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության կազմակերպիչներին բացահայտելու առաջնահերթ խնդիրը: Հատկանշական է, որ ԱՄՆ-ի պես ժողովրդավարական երկրում եթե իշխող վարչակարգը տուրք է տալիս Իսրայելի պետական գործիչների նկրտումներին, ամերիկյան ազատ մամուլն էլ իր պարտքն է համարում պաշտոնական Վաշինգտոնին տուրք տալ:

Այսպիսով, ահաբեկչությունից օրեր են անցնում, ամեն օր աճում է զոհերի թիվը, բայց առ այսօր չեն հրապարակվում ինչպես զոհվածների, այնպես էլ անհետ կորածների անվանացուցակները: Սա տարակուսանքի տեղիք է տալիս, եւ ակամա մտածում ես՝ գուցե ճիշտ են այն պնդումները, թե Նյու Յորքի Համաշխարհային առեւտրական կենտրոնի երկվորյակ շենք-աշտարակների փլատակների տակ զոհված մահմեդականների թիվը գերազանցում է քրիստոնյաների եւ հրեաների թվին: Հարցը սակայն սոսկ զոհվածները չեն, այլ շուրջ 4 հազար հրեական ծագումով քաղաքացիները, որոնք, ըստ չստուգված տեղեկությունների, սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության օրը, աշխատելով հանդերձ Համաշխարհային առեւտրական կենտրոնում, աշխատանքի չեն ներկայացել: Այս տեղեկությունն ստուգման կարիք ունի, զոհվածների անվանացուցակի հրապարակումը՝ նմանապես: Հակառակ դեպքում, որքան էլ Բուշը Աֆղանստանը համարի կասկածյալ երկիր, միեւնույն է,՝ ամերիկյան համակարգի ներսում գործող ուժերը՝ որպես ահաբեկչության իրական կազմակերպիչներ, կշարունակեն իրենց վրա գրավել հանրային կարծիքի ուշադրությունը ոչ միայն ԱՄՆ-ում, այլեւ աշխարհի բազմաթիվ երկրներում: Այսպիսով, պարզորոշ կերեւա, որ արժանապատիվ արծիվն ընդամենը անզղների պահանջները բավարարելու համար ստեղծված գործիք է:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ՀԱԿԱԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ

Բուշը սառեցրեց 27 կազմակերպության հաշիվները

ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշ կրտսերը հերթական քայլը կատարեց իր ձեռնարկած հակաահաբեկչական արշավանքում: Գիտակցելով ֆինանսավորման էական դերն ահաբեկիչների գործողությունների մեջ, Բուշը սեպտեմբերի 24-ին հրապարակեց ԱՄՆ-ի հանդեպ թշնամաբար տրամադրված 27 ահաբեկչական կազմակերպությունների ցանկը եւ հատուկ հրամանագրով կարգադրեց սառեցնել դրանց հաշիվներն ամերիկյան բանկերում ու մյուս ֆինանսական հաստատություններում: Բոլոր 27 կազմակերպություններն այս կամ այն կերպ առնչվում են գլխավոր ահաբեկչի՝ սաուդցի միլիարդատեր Ուսամա բեն Լադենի ահաբեկչական ցանցերի հետ:

Այնուհետեւ ԱՄՆ ֆինանսների նախարարությունն իրավունք կունենա սառեցնել այն բոլոր բանկերի ունեցվածքն ու գործարքները, որոնք կհրաժարվեն տեղեկություններ հաղորդել իրենց փողերի ծագման վերաբերյալ: Թշնամական կազմակերպությունների ցանկում են Աֆղանստանի «Ալ Ղաիդան», Ալժիրի GIA-ն, Եգիպտոսի «Ալ Ջիհադը», Ֆիլիպինների «Աբու Սայաֆը»: Ուսամա բեն Լադենը գլխավորում է 12 խոշոր ահաբեկիչների ցուցակը: Հիշյալ 27 կազմակերպություններից 4-ն անվանապես բարեգործական է:

Մինչ ամերիկացիներն արտասահմանում ռազմօդանավեր են տեղաբաշխում, նախագահ Բուշն ահաբեկիչների դեմ ֆինանսական լայն արշավ է սկսել, որը պետք է տարածվի նաեւ արտերկրում: ԶԼՄ-ները միաժամանակ հաղորդում են, որ Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը Փարիզում, Բոննում եւ Հռոմում կփորձի համաձայնեցնել Եվրամիության եւ արաբական երկրների դիրքորոշումներն ԱՄՆ-ի հակաահաբեկչական ձեռնարկումների առնչությամբ:

Ջորջ Բուշը լրագրողներին հայտարարեց, որ ինքն աշխարհի բոլոր կառավարություններին կխնդրի ահաբեկչական կազմակերպությունների դեմ ձեռնարկել նույնօրինակ ֆինանսական պատժամիջոցներ, ավելացնելով, որ բանկային հաշիվների սառեցման հարցում ԱՄՆ-ը գործակցում է ՄԱԿ-ի, Եվրամիության եւ «Մեծ ութնյակի» անդամների հետ: Սպասվում է, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը կընդունի աշխարհի բանկերում ահաբեկիչների հաշիվների ու գործարքների սառեցմանն ուղղված բանաձեւեր: «Մենք ֆինանսական սովի կմատնենք ահաբեկիչներին, նրանց կլարենք իրար դեմ, կբացահայտենք եւ կդատենք», հայտարարեց Ջորջ Բուշը:

Պ. Բ.

ԱՄՆ-ը ահաբեկչության դեմ պայքարելու է երկակի ստանդարտներով

Սկիզբը էջ 1

Ամերիկացի ստրատեգները փորձելու են նաեւ, բացի «Հյուսիսային դաշինքին» ամերիկամետ դարձնելու փորձերից, հակաթալիբյան պայքարի մեջ քաշել Աֆղանստանի ամենամեծ բնակչության՝ էթնիկ փուշտունների գոնե մի հատվածին: Ներաֆղանական կոալիցիա ձեւավորելու հարցում ԱՄՆ-ը կարեւորում է Աֆղանստանի երբեմնի թագավոր, Հռոմում հաստատված 86-ամյա Մոհամադ Զահիրի դերակատարությունը. վերջինս ազգությամբ փուշտուն է, ինչպես Թալիբանի առաջնորդը եւ ընդհանրապես Թալիբան շարժման մեծ մասը: Թագավորի թոռը՝ Մուստաֆա Զահիրը «Նյու Յորք թայմսին» տված հարցազրույցում հաստատում է, որ Մոհամադ Զահիրը նախատեսել է Հռոմում հանդիպել «Հյուսիսային դաշինքի» առաջնորդների (հիմնականում դաշինքը կազմված է էթնիկ տաջիկներից, որոնք Աֆղանստանում թվաքանակով երկրորդ էթնիկ խումբն են՝ շուրջ 25 տոկոս.- Թ. Հ.) եւ փուշտունական մի քանի ղեկավարների հետ: Անշուշտ, ԱՄՆ-ը բոլորովին նպատակ չունի Աֆղանստանում «Հյուսիսային դաշինքին» բերել իշխանության. համենայն դեպս Վաշինգտոնը վերջին 30 տարիներին նախ կոմունիստ աֆղանների իշխանության, խորհրդային օկուպացիայի, ապա քաղաքացիական պատերազմի տարիներին անփոփոխ աջակցել է փուշտուններին, երբեմն ուղղակի, երբեմն՝ Պակիստանի միջնորդությամբ: Ներաֆղանական կոալիցիայի ձեւավորումը կօգնի ԱՄՆ-ին պահպանելու աշխարհաքաղաքական ուժերի դասավորությունը այս տարածաշրջանում. նախ, դա հնարավորություն կտա ԱՄՆ-ին հաստատվել Աֆղանստանի հյուսիսում՝ ճանապարհ հարթել դեպի ռուսամետ Տաջիկստան, ուղղակիորեն վերահսկողության տակ պահել ԱՊՀ-ի կենտրոնասիական դարպասները, առավել կառավարելի դարձնել իր ռազմավարական դաշնակից, անկայուն Պակիստանին, լայն առումով՝ ամբողջությամբ վերահսկողության տակ պահել Աֆղանստանը: Աֆղանական թատերաբեմից Թալիբանի հեռացումը հակասում է Վաշինգտոնի ռազմավարական շահերին: Խոսք անգամ չկա Թալիբանին իշխանությունից հեռացնելու մասին: Կիրակի պետքարտուղար Ք. Փաուելը հեռուստաալիքներից մեկին տված հարցազրույցում հստակ նշեց ԱՄՆ-ի նպատակները՝ բեն Լադենի ձերբակալումը, կարեւոր չէ կենդանի, թե մեռած, նրա ահաբեկչական «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության բնաջնջումը, ապա Սադդամ Հուսեյնի տապալումը: Ճիշտ է, պրն Փաուելը համոզված չէ, որ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության կազմակերպիչներից մեկը կարող է Հուսեյնը լինել: Մեկ ուշագրավ փաստ. Հնդկաստանը ահաբեկչությունից անմիջապես հետո, ավելի շուտ, քան ԱՄՆ դաշնակիցները, իր պատրաստակամությունը հայտնեց ամեն կերպ օժանդակելու ԱՄՆ-ին: Միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարող Վաշինգտոնը մինչեւ օրս անպատասխան է թողել Դելիի առաջարկությունը, փոխարենը՝ ամեն կերպ աշխատում է համոզել Պակիստանին, որ վերջինս հավասարիմ ծառայի իր շահերին, նույնիսկ ակնարկում է երկու տարի առաջ իշխանությունը զավթած Մուշարաֆին աջակցելու մասին, եթե Պակիստանում մահմեդական ահաբեկչական խմբավորումները, որոնց նկատմամբ ԱՄՆ-ը լոյալ է, փորձեն ընդդիմանալ Մուշարաֆին: Աշխարհի ամենակոռումպացված երկրներից մեկը՝ Պակիստանը, հույս ունի ՄԱՀ-ի եւ ՀԲ-ի նկատմամբ ԱՄՆ ճնշումների տակ, որպես փոխհատուցում, ստանալ 37 մլրդ դոլար վարկ:

Շարունակում է ուշադրության կենտրոնում մնալ Իրաքի նախագահ Սադդամ Հուսեյնը: Թեեւ վերջինիս ուղղակի կամ անուղղակի մասնակցությունը սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությանը ոչ մի ծանրակշիռ փաստարկով չի հաստատվել (ի դեպ, չի հաստատվել նաեւ Ուսամա բեն Լադենի մասնակցությունը), ԱՄՆ պաշտոնյաները ոգեւորությամբ խոսում են նրան տապալելու ցանկության մասին: Հավանաբար լավ առիթ է ստեղծվել: «USA Today» օրաթերթի եւ CNN հեռուստաալիքի համատեղ անցկացրած սոցիոլոգիական հարցումների համաձայն՝ ամերիկացիները շատ կարեւոր են համարում Իրաքում իշխանությունից Ս. Հուսեյնին հեռացնելը՝ 68 տոկոս:

Ահաբեկչության դեմ պայքարելու առումով ԱՄՆ-ը ակտիվ աշխատում է միջինարեւելյան տարածաշրջանում եւ արաբական աշխարհում: Այս դեպքում էլ Վաշինգտոնի քաղաքականությունն ուղղակիորեն կապված չէ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունը բացահայտելու հետ: ԱՄՆ-ը պետք է աջակցի Իսրայելին, միեւնույն ժամանակ փորձի բարեկամական հարաբերություններ պահպանել մի շարք արաբական երկրների հետ, ինչը արաբական աշխարհը պառակտված պահելու եւ պաղեստինա-իսրայելյան հակամարտությունը, ավելի ճիշտ պաղեստինյան հողերի զավթումը երկարացնելու լավագույն տարբերակներից մեկն է:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Այս տարվա հուլիսին, 1700-ամյակի տոնակատարության շրջանակներում, Երեւանում հյուրընկալված «Լա Սկալա»-ն, որ Ռավեննա քաղաքում ավանդաբար կազմակերպվող «Բարեկամության կամուրջներ» փառատոնի 1-օրյա հանգրվանը դարձրեց Հայաստանի մայրաքաղաքը, իր միակ համերգով արժանացավ իտալական լրատվամիջոցների ամենաջերմ գնահատականին: Մեզ համար իտալական մամուլի՝ այս առթիվ արված հրապարակումներին ծանոթանալը հետաքրքրական է նաեւ մեկ այլ առումով. իրենց հոդվածներում իտալացի լրագրողները մեծ տեղ են հատկացնում Հայաստանին, մեր երկրի պատմությանը, ներկայիս իրավիճակին եւ այլնին: Փոքր-ինչ առաջ անցնելով նշենք նաեւ, որ նույնիսկ ջերմ արձագանքի են արժանացել Ռավեննայի Դանթեագիտության կենտրոնում ավանդաբար կազմակերպվող միջազգային փառատոներին այս տարի մասնակցած հայ արվեստագետների (քանդակ, նկարչություն, գրաֆիկա) աշխատանքները:

1700-ամյակի տոնակատարության արձագանքները՝ իտալական մամուլի հրապարակումներում

Իտալական մի ավանդության համաձայն՝ Ռավեննա քաղաքը հիմնադրել են Նոյ նահապետի թոռները

Սակայն նախ անդրադառնանք «Լա Սկալայի» երեւանյան համերգի արձագանքներին: Իտալական «Իլ Ջոռնոլեի» հատուկ թղթակիցն իր երեւանյան տպավորությունների շարադրումը սկսում է այն փաստի արձանագրմամբ, որ «Լա Սկալայի» երգչախմբին ու նվագախմբին, դիրիժոր Ռիկարդո Մուտիին այդ օրը հոտնկայս ծափահարում էր 8 հազար հանդիսատես: «Կարեն Դեմիրճյան» կենտրոնում տեղի ունեցած այդ համերգի մանրակրկիտ ու բանաստեղծական նկարագրությունը հրապարակման հեղինակ Ստենիո Սոլինասը ստեպ-ստեպ ընդմիջում է Հայաստանին ու հայերին վերաբերող խայտաբղետ փաստերի շարադրմամբ: «Մեզ համար պատիվ է քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակը տոնել մի ազգի հետ, որը, գտնվելով Թուրքիայի, Իրանի, Ադրբեջանի ու Վրաստանի միջեւ, հարձակումների ենթարկվելով ու ճնշվելով, այդուհանդերձ չի մեռել՝ հավատարիմ մնալով իր քրիստոնեական գաղափարներին», մասնավորապես նշում է նա: Ապա անդրադառնում է «ողջ հայության սիրտը հանդիսացող Լեռնային Ղարաբաղի» ճակատագրին ու պայքարին, 1988-ի երկրաշարժին, անգամ հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությանը եւ շատ այլ բաների՝ մեջբերում անելով. «Եթե հայի ես տեսնում՝ նայիր աչքերին: Եթե իսկական հայ է, կհալվես սառույցի պես: Նրանք ամբարտավան չեն, առասպելական են: Եվ միայն նրանք են, որ այդչափ ողբերգական անցյալ են ունեցել»:

«L'UNITA»-ի հատուկ թղթակիցն իր հայաստանյան տպավորությունները շարադրելիս նաեւ նշում է. «Հայերի սուրբ լեռը՝ Արարատը, այսօր գտնվում է թուրքական տարածքում: Սա խորհրդանիշն է աշխարհով մեկ սփռված այդ ժողովրդի, որին բաժին ընկավ 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանության զոհը լինելու աննկարագրելի փորձությունը: Հրեաների ցեղասպանությունից նրանց բաժանում է հազիվ 1 սերունդ, սակայն նրանք այսօր էլ հատուցված չեն»: «Իլ Տեմպոն», «Լա Ստամպան» եւ «Լա Ռեպուբլիկան», որոնք անդրադարձել են «Լա Սկալայի» նաեւ ստամբուլյան համերգին, նկատելիորեն շրջանցել են չոր տեղեկատվությունից բացի իրենց անձնական տպավորությունները ու հույզերն ընթերցողին հաղորդելու անհրաժեշտությունը՝ սահմանափակվելով 2 ժողովուրդների միջեւ առկա սառն ու անհանդուրժող հարաբերությունների վերաբերյալ ակնարկով, ընդ որում հիշատակվում է տեղահան արված հայերի հանգամանքը:

«Risveglio Duemila»-ն անդրադարձել է 1700-ամյակի իրադարձության տոնակատարությանը Ռավեննայում: Դանթեագիտության կենտրոնի՝ ֆրանչեսկյան մենաստանում կազմակերպված «Դանթեն Հայաստանում» ցուցահանդեսը դրական արձագանքի էր արժանացել: Դանթեագիտության կենտրոնի տնօրեն Էնցո Ֆանտինին նշել է նաեւ, որ հայ քանդակագործները 1979-ից ի վեր մասնակցել են դանթեագիտական միջազգային բիենալեներին՝ արժանանալով հանձնաժողովի սահմանած բազմաթիվ մրցանակների: Այս տարի Հայաստանը բիենալեին ներկայացել է 150 աշխատանքով՝ գրաֆիկական, նկարչական, քանդակագործական: Հայ արվեստագետների աշխատանքների ցուցադրությունը «համընկել» է հայերի ցեղասպանությանը նվիրված ցուցահանդեսի բացմանը:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Հողի նման

Լիպարիտ Սարգսյանի նոր գիրքը

Նա գրականության ազնվազարմ այգին երբեք թաթի բոստան չդարձրեց, ոչ մի անգամ չճչաց, հավակնություններ չունեցավ: Մեր ժամանակների մեծագույն բանաստեղծներից Համո Սահյանի նման անվերջ մշակեց փոքրիկ, բայց իր այգին: Ու թեեւ մեծամեծների շարքում չտարան-նստեցրին, չդիվոտեց երբեք: Իր տողը մշակեց, անվերջ մշակեց: Ու շարունակում է այդպես, նորից ասեմ՝ առանց հավակնությունների: Նա հավատում է իր երգի տողին, քանզի այդ տողի մեջ իր ցավի մրմունջն է մխում, քանզի այդ տողը փշուրն է իր տառապած տողի, հավատում է իր երազներին, հավատում զորությանն Աստծո եւ նրա հայտնությանը: Գիտե, որ իր մեջ Աստվածն է խոսում սրտնեղած, որ իր մեջ Հիսուսն է հանկարծ խենթանում, բայց աննկաս ապրող Աստվածը, որը հսկում է իր բոլոր քայլերը, հորդորում է ապրել հեզ ու աննկաս, Հողի պես հլու եւ հավասարիմ:

Լիպարիտ Սարգսյան:

Ամեն մեկիս մեկ առաքելություն է տրված կյանք կոչվող այս բարդ տարածքն իմաստավորելու համար: «Չէ, դյուրին չէ կյանքի ծովում բախտի նժույգը վարել, /Կաթիլ-կաթիլ իմաստության թույնն ու մեղրը ամբարել, /Սեփական մեղք ու հանցանքը տեսնել խղճի աչքերով, /Եվ անողոք օտարի պես, եւ անաչառ նժարել...»: Լիպարիտ Սարգսյանը դժգոհում է ինքն իրենից, երբ փողոցներում կծկված մարդիկ մի կտոր հացի համար ձեռք են պարզում, երբ պաղ լուսնի տակ շները գզվռտում են մի կտոր ոսկորի համար, երբ անհետացել են սեր ու գուրգուրանք, եւ գութը դարձել է երազանք... Դժգոհում է ինքն իրենից: Բայց սա է երկիրն իր, այս են իր զավակները, իր մտերիմները, ու նրանց լքել երբեք չի մտածում: «Թող տունս ցուրտ լինի, խավար ու մութ լինի, /Թող որ Հիսուսի պես խաչի հանեն, /Այստեղ պիտի ապրեմ, այստեղ մեռնեմ պիտի, /Մե՞ծ է աշխարհը, ես... գնալու տեղ չունեմ...»:

Երբ հանապազօրյա հացի կռիվ է, մարդը շարունակում է բանաստեղծել: Դժգոհում է, այո, բայց իր դժվարությունը ծածկված դրոշակի պես պարզած հրապարակներ չի ելնում, հեղափոխություններ անելու կոչեր չի արծակում: Գիտե, հավատում է իր հողին, իր զավակներին, իր վաղվա օրվան: Գիտե, որ եթե մի օր իր զավակները սեղան նստեն անգամ առանց իրեն, ապա թոռները պիտի հարցնեն. «Մեր պապիկը ծերացե՞լ էր, շա՞տ էր մեծ, /Սիրո՞ւմ էր նա փոքրիկ աղջիկ ու տղա, /Թե սիրում էր, ինչո՞ւ մեռավ, չսպասեց...»: Չէ, սիրելի փոքրիկներ, ձեր պապի նման մարդը միշտ ձեզ հետ կլինի, ինչպես կա այսօր, ձեր կողքին է: Ու եթե անգամ նստած չլինի ձեր խնջույքի սեղանին, հավատացեք, կրկին ձեզ հետ է լինելու, որովհետեւ ձեզանից ամեն մեկի մեջ է լինելու խենթության հասնող իր համբերությամբ ու հավատով...

Բայց, փառք Աստծո, դեռ կա Լիպարիտ Սարգսյան բանաստեղծը, կա, ու գրվում են նրա տողերը: Անհամեստություն կլիներ ասել, թե նրա դրած քարերը վեմեր են: Չէ, բայց հայոց բանաստեղծության հսկա ու շքեղ եկեղեցու պատի մեջ եղած մի կարեւոր քար է: Ու այդ քարը տաշվում է առանց աղմուկի, առանց հավակնությունների, որովհետեւ քարտաշը բանաստեղծ է իրապես եւ ոչ շեփորահար:

Հիմա, երբ լույս է տեսել Լիպարիտ Սարգսյանի «Խաչված ճակատագիր» ժողովածուն, երբ մենք հարստացել ենք նաեւ նոր տաղերով, տեսնում ենք շարունակությունն իր նախորդ՝ «Սիրտս ձեզ եմ բացում» ժողովածուի: Քառյակներ են: Այս գրքի առաջաբանում դեռ 1997-ին Գեւորգ Էմինը գրել է. «Ռուբային կամ քառյակն արտաքինից հեշտ թվացող գրական ժանրերից է, ուստի հասկանալի է, որ քառյակներ են գրում շատ-շատերը, ինչպես ասում են՝ «անկախ տարիքից ու կրթական ցենզից...»: Բայց ինչպես նշում են՝ «Բազում են կոչեալք եւ սակավ՝ ընտրեալք»: Ուստի շատ քչերին է հաջողվում իսկական քառյակներ գրել, եւ դրանցից մեկն էլ իմ բարեկամ Լիպարիտ Սարգսյանն է...»: Հիշեցնենք, սա Գեւորգ Էմինի խոսքն է:

«Դառնության մեջ, ցավերի մեջ, թե հույսի, /Քո գործն արա, հատուցման մի սպասիր, /Արարողը դրա համար երկնեց քեզ, /Բանաստեղծը Մարգարեն է Անհասի...»... Այսպես, առանց շեփորելու իր գործն է անում Լիպարիտ Սարգսյանը: Մեր գրականության մեջ իր լուսե տողն է գրում:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԻՆ ՀՈՒՇ

Գրածը՝ գրած էր, ասածը՝ ասած

Արտաշես Քալանթարյանի 70-ամյակին

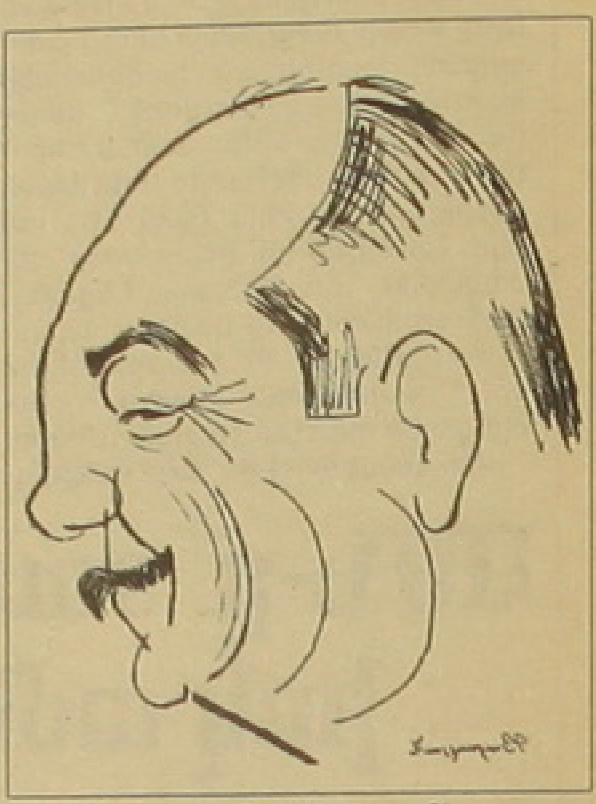

Լրացավ գրող, հրապարակախոս, հայտնի ֆելիետոնիստ, երգիծանքի եւ հումորի գրավոր ու բանավոր վարպետ, շնորհաշատ ու շենշող Արտաշես Քալանթարյանի ծննդյան 70-ամյակը: Այո, այս շնորհները բնությունը դրել էր նրա մեջ, եւ այդ պարգեւներն ունայն չեղան: Նրան նախանշված էր անցնել ճշմարտության երկրային այս ճանապարհը, որն, ավաղ, կտրվեց վաղաժամ: Անհանգիստ հոգին հոգեկանչն առավ ու գնաց տիեզերական ճամփով, իսկ մարմինը պահ տրվեց հայրենի հողին, հող, որին ծառայել էր ազնվաբար ու անմնացորդ:

Մամուլի մարդկանց ընդունված է չորրորդ իշխանության ներկայացուցիչներ համարել, իսկ Արտաշեսի դեպքում այդպես չէ, քանի որ նա խոսքի եւ գրչի իշխանություն ուներ իրենից առաջ եւ իրենից հետո կանգնած բոլոր իշխանությունների նկատմամբ: Նրա քննող հայացքից խուսափում էին պետական պաշտոնյան եւ իրավապահը, մեծ ախորժակի տեր առեւտրականն ու պահեստապետը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ նրա գրածը գրած էր, ասածը՝ ասած: Չէ, Արտաշես Քալանթարյանին շրջանցել չէր լինի: «Երեկոյան Երեւան», «Սովետական Հայաստան», այնուհետեւ «Գրական թերթ» թերթերը նրա ելույթի արժանի դաշտերն էին: Դրամատուրգ էլ էր: Հրաշալի գիտեր ժողովրդի լեզուն եւ լեզվի հոգեբանությամբ էլ վարում էր «Իմ տունը քո տունն է» հեռուստատեսային հաղորդաշարը: Նա արժանացել էր նաեւ ժողովրդի նոր տարին շնորհավորելու պատվին: Հենց այդպես, ոչ միայն գրչի ու հոգու, այլեւ պատվի մարդ էր: Նրան ճանաչում եւ հարգում էին հեռավորն ու մոտիկը: Ֆելիետոններ էր գրում եւ այդ ֆելիետոններից տուժած հերոսները, ի վերջո, բարեկամանում էին Արտաշեսի հետ: Բարեկամանում էին շատ պարզ պատճառով. Արտաշեսը ճշմարտությունը ասելու արվեստին տիրապետում էր, այնպես էր ասում, որ դիմացինը հոգով զղջա իր մեղքը: Նրա գրքերի վերնագրերն իսկ խոսում են իրենց բովանդակության մասին՝ «Խղճի գիշերային այցը», «Պատմվածքներ աշխարհի ճանապարհներին», «Մարաթոն», «Բացեք ձեր աչքերը», «Մի բուռ ծիծաղ», «Խոստովանություն», «Հանրապետության օրինակելի քաղաքացին» եւ այլն, եւ այլն:

Արտաշես Քալանթարյանի գրողական եւ մարդկային հմայքը ոչ միայն Հայաստանում էր, ինչպես ասում են, ներսում, այլեւ դուրս էր եկել, մասնավորապես Վրաստանում նա ուներ ճանաչում ու համբավ: Վրաց մտավորականներ, գրողներ Նոդար Դումբաձեն, Ջանսուղ Չարկվիանին, Ջումբեր Տիրմերիան, Ջուրաբ Չիլաչավան եւ էլի շատերը կարոտում էին նրան, նույնիսկ երբեմն հատուկ գալիս էին Հայաստան՝ Արտաշեսին հանդիպելու եւ հետը հացի սեղան նստելու: Այստեղ նա իրեն զգում էր ինչպես ձուկը ջրում, քանի որ սիրում էր հաց տալ, եւ շնորհն ուներ հացի սրբության մեջ մնալու: Նրա նվիրյալ տիկինը՝ Ջուլիետան, որ հրաշալի երեխաների մայր է, ամենայն հնազանդությամբ ու սիրով բաց էր անում տան սեղանը եւ նույն խոնարհությամբ էլ հավաքում: Արտաշեսը սիրում էր ընտանեկան սեղանը, ընտանեկան մթնոլորտը, ընտանեկան խաղաղությունը: Ծնողներին սիրելը նույնպես շնորհված էր նրան: Մի խոսքով, պետական էր, ընկերական էր, բարեկամական էր եւ միշտ բարի ու մարդկային, համբերատար ու ողջախոհ:

Ահա այս բաների մասին ջերմությամբ ու հարազատությամբ խոսեցին գրողների տան ցերեկույթում, որը նվիրված էր սիրված գրող Արտաշես Քալանթարյանի ծննդյան 70-ամյակին:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՎՆԱԹԱՆ

«Հերոստրատի» նկարահանումները շուտով կավարտվեն

«Հայֆիլմ» կինոստուդիայում շուտով կավարտվեն ռեժիսոր, սցենարիստ Ռուբեն Քոչարի «Հերոստրատ» ֆիլմի նկարահանումները: Կինոստուդիայի փոխտնօրեն Մանվել Ալեքսանյանի խոսքերով, ֆիլմը նշանակալից է նրանով, որ առաջին հայ-ամերիկյան համատեղ աշխատանքն է: Տաճար այրող Հերոստրատի պատմությունը վերարտադրող ֆիլմի ֆինանսավորումը կատարել է ամերիկյան կողմը, իսկ դերասաններն ու նկարահանող խումբը Հայաստանից են. Հովհաննես Բաբախանյան, Ժան Նշանյան, Վլադիմիր Մսրյան, Շանթ Թուխմանյան, այլք:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Միջնադարյան երաժշտության հմայքը

Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը հավաքված սակավաթիվ հանդիսականները վերջերս հոգեկան վայելքի ու բավականության հաճելի պահեր ապրեցին՝ 2 ժամ ունկնդիրը լինելով ֆրանսիական միջնադարյան, «եղիսաբեթյան» շրջանի եւ XVI դարի ֆրանսիական պալատական երաժշտության:

«Փարիզի անտիկ արվեստ» երաժշտական խումբը (եռյակ) պրոֆեսիոնալ հմտությամբ եւ բարձր ճաշակով ներկայացրեց XI-XVI դարերի ֆրանսիական երաժշտությունը: Համերգի ընթացքում հաճախ նուրբ հումորով համեմված հետաքրքիր երգերի սյուժեներ էին ներկայացվում հանդիսականին, իսկ ավարտին երաժիշտները ծանոթացրին նաեւ իրենց գործիքներին: Օրփեոսյան քնարը խորհրդանշող արեւելյան ծագումով նվագարան «տենորը» Եվրոպա է թափանցել Վերածննդի շրջանում, վիոլան՝ կիթառի եւ ուդի յուրատեսակ խառնուրդը եւս Վերածննդի շրջանի գործիքներից է: Հետաքրքրական էին նաեւ ամենատարբեր չափերի շվիները, ինչպես նաեւ տեղեկությունները միջնադարյան երաժշտական կյանքից (օրինակ այն, որ կանանց չէր թույլատրվում հասարակության առաջ երգել, եւ տղամարդիկ նրանց փոխարինելու համար ենթարկվում էին որոշ փորձությունների...):

Էկզոտիկ գործիքների միջոցով, երաժիշտների վարպետ կատարման շնորհիվ «Փարիզի անտիկ արվեստ» եռյակը կարողացավ ստեղծել նուրբ մեղեդայնությամբ ու անսովոր քնքշությամբ հագեցած հոգեպարար մթնոլորտ: Անչափ գեղեցիկ ու թեթեւ էր ֆրանսիական միջնադարյան երաժշտության ստեղծած էսթետիկական «իրականությունը», որ մի քանի ժամով հանդիսականին տեղափոխեց դարերի խորքը՝ հնարավորություն ընձեռելով ապրելու եւ զգալու անցյալ ժամանակների շունչն ու ոգին:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱՂՅԱՆ

«Հաղթանակն ինձ հեշտությամբ տրվեց»

Հարցազրույց Սմբատ Լպուտյանի հետ

Շախմատի Հայաստանի բարձրագույն խմբի տղամարդկանց 61-րդ առաջնությունն ավարտվեց միջազգային գրոսմայստեր Սմբատ Լպուտյանի համոզիչ հաղթանակով: Տանելով 5 հաղթանակ, նույնքան հանդիպում էլ ավարտելով ոչ-ոքի արդյունքով, Սմբատը 10 հնարավորից վաստակեց 7.5 միավոր եւ իր մարզական կենսագրությունում 4-րդ անգամ արժանացավ Հայաստանի չեմպիոնի ոսկե մեդալին: Հարկ է նշել, որ Լպուտյանը մասնակիցներից միակն էր, որ ողջ մրցաշարն անցկացրեց առանց պարտության: ՀՀ առաջնությունների չեմպիոնական տիտղոսների թվով նա գործող շախմատիստներից զիջում է միայն Աշոտ Անաստասյանին, որը հաղթող է ճանաչվել 7 անգամ: Իսկ բացարձակ ռեկորդը պատկանում է շախմատային կոմպոզիցիայի գծով միջազգային գրոսմայստեր, էտյուդների արվեստի Հենրիկ Գասպարյանին, որը 10 անգամ դարձել է Հայաստանի չեմպիոն:

– Սմբատ, շնորհավորում եմ չեմպիոնի տիտղոսը նվաճելու կապակցությամբ: Ինչպե՞ս ես գնահատում ելույթդ ավարտված առաջնությունում:

– Այս առաջնությունն ինձ համար ինչ-որ չափով յուրահատուկ էր: Նախորդ առաջնությունների համեմատ այս անգամ, չգիտեմ ինչու, հեշտությամբ նվաճեցի չեմպիոնի տիտղոսը, թեեւ մրցաշարը բավական ուժեղ կազմ էր հավաքել եւ դասվում էր ՖԻԴԵ-ի սանդղակի 11-րդ կարգին: Մինչ այժմ միայն նախորդ տարվա առաջնությունն էր նման բարձր կարգի: Չգիտեմ ի՞նչն էր պատճառը, պարզապես երեւի ամեն ինչ հաջող դասավորվեց, ինձ համար մրցաշարը հաջող ընթացք ունեցավ: Մարզիկների հետ հաճախ է այդպես պատահում. կամ ստացվում է, կամ էլ ամեն ինչ ձախողվում է: Իհարկե, վերն ասվածը բնավ էլ չի նշանակում, թե մրցակցությունը թույլ էր: Ինձ համար եւս հուզումնալից պահեր եղան, եւ մինչեւ վերջին տուրն էլ չեմպիոնի հարցն անորոշ էր, քանի որ թե Առոնյանը եւ թե Անաստասյանը կրնկակոխ հետապնդում էին ինձ: Ընդհանուր առմամբ գոհ եմ իմ ելույթից եւ, իհարկե, ուրախ եմ չեմպիոնի կոչմանն արժանանալու համար:

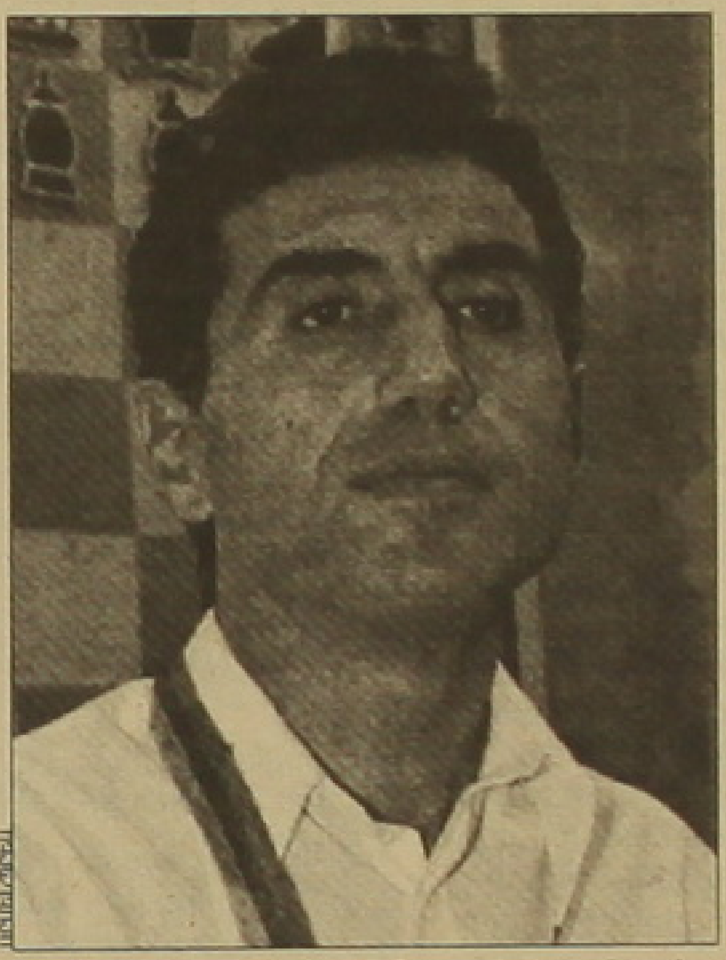

– Կարելի է ասել, որ դու փաստորեն «մեկ շնչով» անցկացրիր ողջ մրցաշարը՝ վստահորեն գրավելով առաջին տեղը: Եղան նաեւ հանդիպումներ, որտեղ շատ կարճ պայքարից հետո մրցակիցներիդ հետ խաղաղ դաշն կնքեցիր: Դա եւս մտնո՞ւմ էր քո ծրագրի մեջ:

– Ես, իհարկե, ներողություն եմ խնդրում երկրպագուներիցս նման կարճատեւ ոչ-ոքիների համար: Սակայն դա, կարելի է ասել, տակտիկական քայլ էր, թելադրված մրցաշարային իրավիճակից, որը թույլ էր տալիս լարված մրցակցության պայմաններում որոշ չափով լիցքաթափվել, խնայել ուժերն առաջիկա մրցախաղերի համար: Երեւի դա հնարավորություն էր ընձեռում ինձ ավելի թեթեւ ու հանգիստ անցկացնել մրցաշարը: Օրինակ, Կարեն Ասրյանի հետ պարտիայում լուրջ պայքարի տրամադրություն չունեի եւ արագորեն ոչ-ոքի խաղացի, իսկ ահա Արտաշես Մինասյանի հետ մրցախաղում բավական լարված պայքար ծավալվեց: Արտաշեսը դիրքային առավելություն ուներ, ես պաշտպանվում էի եւ ի վերջո խաղաղ դաշն կնքեցինք:

– Ինչպիսի՞ն է ընդհանուր տպավորությունդ մրցաշարից:

– Նախ պետք է նշեմ, որ մրցաշարը շատ բարձր մակարդակով էր կազմակերպված, ափսոս միայն, որ լուսաբանման առումով անհրաժեշտ ուշադրության չարժանացավ: Առաջնությունն անցավ շատ հետաքրքիր ու գրավիչ մրցապայքարում: Ուրախ եմ, որ հայկական շախմատն այդքան հետաքրքիր է դարձել, առաջադիմում է եւ առաջնությունները հիանալի խաղի մասնակիցների եւ սիրահարների համար վերածվում են շախմատային իսկական տոնի: Այսպիսի առաջնություն իր ուժեղ կազմով եւ խաղացված պարտիաների բովանդակությամբ աշխարհի շատ երկրներ կերազեին ունենալ: Որովհետեւ խաղում էին շատ տաղանդավոր ու հետաքրքիր շախմատիստներ: Շատ հետաքրքիր առաջնություն էր: Տա Աստված, որ հետագա առաջնություններն էլ այդպես լինեն եւ տարեցտարի մրցակցությունը թեժանա: Իսկապես հայկական շախմատի հաջողությունների համար ուրախանալու շատ առիթներ կան:

– Մի քանի խոսք այն մրցակիցներիդ ելույթների մասին, որոնց հետ շուտով մեկ թիմ կազմած մասնակցելու ես Երեւանում կայանալիք շախմատի աշխարհի թիմային 5-րդ առաջնությանը:

– Ինձ հետ պատասխանատու այդ մրցաշարին մասնակցելու են Վլադիմիր Հակոբյանը, Ռաֆայել Վահանյանը, Աշոտ Անաստասյանը, Կարեն Ասրյանն ու Արտաշես Մինասյանը: Աշոտը վերջին տարին բավական կայուն ելույթներ է ունենում, ինչն ուրախալի է: Առաջնությունում էլ նա վստահ խաղաց: Կարենն իր ողջ կարողությունները չկարողացավ դրսեւորել: Արտաշեսն այնպիսի յուրօրինակ շախմատիստ է, որ ցանկացած պահի կարող է ամենաուժեղ մրցակցին անգամ անակնկալ մատուցել: Եթե այս մրցաշարում նա իրեն լիովին չդրսեւորեց, ապա վաղը կարող է անակնկալ մատուցել շախմատային իր հիասքանչ մտահղացումներով:

– Ի՞նչ սպասելիքներ ունես մեր թիմից աշխարհի թիմային առաջնությունում, եթե նկատի առնենք, որ Գարրի Կասպարովը փոխել է իր որոշումը եւ հանդես չի գալու Ռուսաստանի հավաքականի կազմում:

– Ռուսաստանի թիմն առանց Կասպարովի էլ շատ ուժեղ կազմ ունի, իրոք հզոր թիմ է: Ընդհանրապես մրցաշարի մասնակիցների կազմը բավական ուժեղ է: Գտնում եմ, որ մեր թիմը կարող է ցանկացած անակնկալ մատուցել: Անշուշտ, ձգտելու ենք պայքարել մրցանակային տեղերի համար եւ հաջող ելույթներով ուրախացնել մեր երկրպագուներին:

ՇԱԽՄԱՏ

Տիգրան Պետրոսյանն արագ շախմատի ՀՀ չեմպիոն

Տիգրան Պետրոսյանի անվան շախմատի կենտրոնական տանն անցկացվեց արագ շախմատի Հայաստանի այս տարվա առաջնության եզրափակիչ փուլը: Դրան նախորդել էին ընտրական մրցաշարերի մի քանի փուլեր, որոնց շնորհիվ որոշվել էին եզրափակիչի 47 մասնակիցները: Հարկ է նշել, որ մրցաշարը բավական ուժեղ կազմ էր հավաքել: Մասնակիցների թվում էին 3 գրոսմայստերներ (մեկ տղամարդ եւ երկու կին), միջազգային 6 վարպետներ եւ ազգային 9 վարպետներ: Հետաքրքիր է, որ առաջնությանն իրենց մասնակցությունն էին բերել նաեւ բարձրագույն խմբի մրցաշարում հանդես եկած գրոսմայստեր Լեւոն Առոնյանը եւ միջազգային վարպետ Գաբրիել Սարգսյանը, որոնք մեծ հմտություններ դրսեւորեցին նաեւ արագ շախմատում:

Մրցակարգի համաձայն, շվեյցարական սիստեմով անցկացվեց 9 տուր: Բավական համառ ու անզիջում պայքարից հետո արագ շախմատի Հայաստանի չեմպիոնի տիտղոսը նվաճեց ազգային վարպետ Տիգրան Պետրոսյանը: Նա 9 հնարավորից վաստակեց 7,5 միավոր: Չեմպիոնը որպես պարգեւ ստացավ 50 հազար դրամ: Նույնպիսի արդյունք ուներ նաեւ ազգային մեկ այլ վարպետ Ռոման Հակոբովը, որը գործակիցների աղյուսակով ճանաչվեց 2-րդը եւ արժանացավ 30 հազար դրամ պարգեւի: Նախորդ երկու առաջնությունների անփոփոխ հաղթող գրոսմայստեր Լեւոն Առոնյանը 7 միավորով գրավեց 3-րդ տեղը՝ ստանալով 25 հազար դրամ: 20 հազար դրամով պարգեւատրվեց միջազգային վարպետ Գաբրիել Սարգսյանը, 15 հազար դրամով՝ Վրեժ Օրդյանը, որոնք 6,5-ական միավորով զբաղեցրին համապատասխանաբար 4-րդ եւ 5-րդ հորիզոնականները:

Ֆուտբոլային հանդիպման վայրն ու ժամկետը փոփոխվել են

Մինչեւ 19 տարեկանների ֆուտբոլի Եվրոպայի պատանեկան առաջնության ընտրական մրցաշարի շրջանակներում այսօր Հայաստանի հավաքականը սեփական հարկի տակ պետք է հյուրընկալեր Իսպանիայի իր հասակակիցներին: Սակայն խաղը տեղի չի ունենա: Ինչպես տեղեկացրեց ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայի պատանեկան բաժանմունքի պետ Գեւորգ Հովհաննիսյանը, քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարությունների հետ կապված տոմսերի ձեռքբերման դժվարություններ էին ծագել իսպանացիների համար, ուստի նրանք դիմել էին ՈՒԵՖԱ-ին, խնդրելով փոխել խաղի անցկացման ժամկետը, ինչպես նաեւ առաջարկել էին հանդիպումն անցկացնել Իսպանիայում, բնականաբար հոգալով մեր հավաքականի ծախսերը: Կողմերը համաձայնության են եկել:

Եվ այսպես, հոկտեմբերի 18-ին մեր հավաքականը Շվեյցարիայում կմրցի տեղի պատանիների հետ, այնուհետեւ հոկտեմբերի 23-ին եւ 26-ին երկու խաղ կանցկացնի Իսպանիայում: Նոյեմբերի 21-ին «Հանրապետական» մարզադաշտում մեր ֆուտբոլիստները կհյուրընկալեն շվեյցարացիներին:

Հայաստանի հավաքականը պատասխանատու այդ ստուգատեսին նախապատրաստվում է Ալբերտ Սարգսյանի գլխավորությամբ: Թիմի հիմնական կորիզը կազմում են «Կոտայքի» ֆուտբոլիստները (10 խաղացող):

Վետերան շախմատիստներն ավարտեցին մրցավեճը

Իտալական Սենտ Վինսենտ քաղաքում իրենց մրցավեճն ավարտեցին վետերան շախմատիստները, որոնք վիճարկում էին Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը: Մրցաշարի 62 մասնակիցները շվեյցարական մրցակարգով անցկացրին 9 տուր: Վերջին երկու տուրերից առաջ առջեւից էին ընթանում Յակոբ Մուրեյը (Իսրայել), Իշտվան Չոմը (Հունգարիա), Մարկ Տայմանովը (Ռուսաստան) եւ Ստեֆանո Տատաին (Իտալիա): Առաջատար քառյակից վերջնագծում բոլորից հաջող հանդես եկավ Յակոբ Մուրեյը: Հաղթելով Լապիենիսին եւ Յուգենովիչին, Մուրեյը 9 հնարավորից վաստակեց 7,5 միավոր եւ հռչակվեց Եվրոպայի չեմպիոն: Նրանից կես միավորով հետ մնացին եւ 2–4-րդ տեղերը բաժանեցին Տատաին, Չոմն ու Տայմանովը: Վերջինս 8-րդ տուրում հաղթեց Բորիս Գրուզմանին, իսկ ավարտական տուրում ոչ-ոքի ավարտեց հանդիպումը Տատաիի հետ: Իտալացի շախմատիստը 8-րդ տուրում առավելության էր հասել Չոմի նկատմամբ, որն իր հերթին վերջին տուրում պարտության էր մատնել Օրեւին:

5-րդ հորիզոնականը 6,5 միավորով զբաղեցրեց լատվիացի Յանիս Կլովանսը: Վերջինս վերջնագծում 2 հաղթանակ տոնեց Բորիս Կանուկովի եւ Վլադիմիր Վայսմանի նկատմամբ:

«Հրազդանը» նոր շուք ու հանդերձանք է ստացել

Հանրապետության գլխավոր մարզակառույցը՝ «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտն այս տարի նշում է շահագործման հանձնման 30-ամյակը: 30 տարի առաջ՝ 1971 թ. մայիսի 19-ին Հրազդանի գեղատեսիլ կիրճում գտնվող ճարտարապետական այդ հոյակապ կառույցն իր հյուրընկալ դռները բացեց մարզասերների առջեւ: Այդ օրը Երեւանի «Արարատը» ֆուտբոլի ԽՍՀՄ բարձրագույն խմբի առաջնության հերթական տուրում հյուրընկալել էր Ալմաթիի «Կայրաթին»: Մեր ֆուտբոլիստներն ամեն ինչ արեցին մարզադաշտի բացումը հաղթանակով նշելու համար: Լեփ-լեցուն տրիբունաներն անհամբերությամբ էին սպասում նոր մարզադաշտում գրանցված առաջին գոլին: Եվ ահա խաղի 58-րդ րոպեին Ալեքսանդր Կովալենկոն տուգանային հարվածով գնդակն ուղարկում է «Կայրաթի» դարպասը՝ հետագայում իր անունը հավերժացնելով մարզադաշտի մուտքի մոտ փակցված հուշասալիկում:

Այո, անցած 30 տարիներին «Հրազդանը» հիշարժան շատ պահերի է ականատես եղել: Այստեղ է 1971 թ. իր 100-րդ գոլը խփել Էդուարդ Մարգարովը, այս մարզադաշտում են 1973 թ. մեծարել երկրի չեմպիոն ու գավաթակիր Երեւանի «Արարատին», իսկ երկու տարի անց «Հրազդանում» «Արարատը» հաղթեց հզոր «Բավարիային»: Հայաստանում անկախության հռչակումից հետո «Հրազդանը» եղել է մեր հավաքական թիմերի գլխավոր մրցաբեմը, այստեղ են եվրոպական գավաթների մրցաշարերի հանդիպումներն անցկացրել հայաստանյան թիմերը:

Ժամանակները փոխվում են, մարզադաշտերին ներկայացվող պահանջներն էլ հետը: Ինչպես հայտնի է, ՖԻՖԱ-ի որոշմամբ սկսած 1998 թ. մրցաշրջանից արգելվում է միջազգային հանդիպումների անցկացումն այն մարզադաշտերում, որոնք չունեն թիկնակներով առանձին նստատեղեր: Եվ «Հրազդան» մարզադաշտը կանգնեց կապիտալ վերանորոգման: «Հրազդան» մարզահամալիր փակ բաժնետիրական վարձակալական ընկերության խորհրդի նախագահ Աշոտ Աղաբաբյանի անմիջական ղեկավարությամբ ու նախաձեռնությամբ, սեփական միջոցներով երկու տարի առաջ սկսվեցին շինարարական աշխատանքները, որոնք արդեն մոտենում են ավարտին: Կարճ ժամանակամիջոցում հիմնովին վերակառուցվել են տրիբունաները (բացառությամբ յարուսի), ավարտվել են ջրամեկուսացման աշխատանքները, եւ արդեն սկսվել է թիկնակներով նստարանների տեղադրումը: «Հրազդանն» օր-օրի կառուցվում, նոր տեսք ու շուք է ստանում: Կիրակի օրը «Հրազդան» մարզադաշտում «Միկա»—«Կոտայք» հանդիպմանը ներկա գտնված հանդիսականներն առաջինը վայելեցին առանձին նստատեղերով խաղը դիտելու հաճույքը: Արեւմտյան տրիբունայի մեկ սեկցիայում արդեն տեղադրվել են նստարանները: Խաղադաշտից դիտելիս բավական գեղեցիկ տեսարանի ես ականատես լինում. ներքեւի կարգերում տեղադրված են դեղին գույնի նստարաններ, որոնց այնուհետեւ փոխարինում են նարնջագույն նստարանները, իսկ վերին կարգերում աչք են շոյում կարմիր գույնի նստարանները: Այս օրերին լայն թափով ընթանում է նստարանների տեղադրումը: Մինչեւ հոկտեմբերի կեսերը կտեղադրվեն 30 հազար նստարաններ (բացառությամբ հարավային տրիբունայի մի մասի եւ յարուսի): Շինարարական աշխատանքների ավարտը նախատեսվում է հաջորդ տարվա գարնանը, որի արդյունքում «Հրազդանը» կունենա 60 հազար նստատեղ: Ի դեպ, դա ավելին է, քան հանրապետության բոլոր մարզադաշտերը միասին վերցրած: Դրա շնորհիվ «Հրազդանը» լիովին կհամապատասխանի ՖԻՖԱ-ի եւ ՈՒԵՖԱ-ի կողմից ներկայացվող բոլոր չափանիշներին, եւ, համոզված ենք, կրկին ամենաբարձր մակարդակի միջազգային հանդիպումների գլխավոր մրցասպարեզը կհանդիսանա: Իսկ վերակառուցված «Հրազդանի» հյուրընկալ դռները հանդիսականների համար կրկին կբացվեն արդեն այս տարվա հոկտեմբերի կեսերին, երբ բարի ավանդույթի համաձայն այստեղ կանցկացվի հերթական «Ոսկե աշունը»:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ
օրվա հյուրը

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԼՂ արտգործնախարարը ողջունում է ինքնորոշման իրավունքի վերահաստատումը

Սկիզբը էջ 1

–Ինչո՞վ է Հայաստանն արդարացնում Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության չճանաչելը:

–Խնդիրը նրանում է, որ Ադրբեջանը շարունակում է պահանջել իր խորհրդային սահմանների անձեռնմխելիությունը, որոնք ինքնին չունեն իրավական որեւէ հիմք: Առաջինը, Լեռնային Ղարաբաղը երբեք չի եղել անկախ Ադրբեջանական Հանրապետության սահմաններում: Այն ժամանակ, երբ անկախ Ադրբեջանը դարձավ Խորհրդային Միության մաս, Ղարաբաղը նրա իրավասության ներքո չէր, ինչի մասին վկայում է Ազգերի լիգայի որոշումը, որով մերժում են ճանաչել Ադրբեջանը արեւելյան Անդրկովկասի հայաբնակ տարածքների, եւ մասնավորապես Լեռնային Ղարաբաղի հանդեպ նրանց հավակնությունների պատճառով: Երկրորդ, երբ Ադրբեջանը կրկին հռչակեց իր անկախությունը 1991 թ.-ին, այն չհետեւեց համախորհրդային օրենքին եւ թույլ չտվեց Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար Մարզի բնակչությանը օրինականորեն հանրաքվեի միջոցով որոշելու, թե արդյոք նրանք կմիանան Ադրբեջանին, երբ այն առանձնանա Խորհրդային Միությունից: Եվ վերջապես, Ադրբեջանը հավակնություններ ունի այն սահմանների ու իրավասությունների հանդեպ, որոնք իրենց հիմքում ունեն խորհրդային օրենքները, մինչդեռ հստակորեն իրեն ժառանգորդ հռչակեց 1918-20 թթ.-ի առաջին հանրապետությանը, ընդ որում հրաժարվելով խորհրդային շրջանից եկող իրավահաջորդությունից, որով եւ անհիմն դարձրեց խորհրդային շրջանի սահմանների հանդեպ իր հավակնությունները:

– Այնուհանդերձ, Ադրբեջանը շարունակում է անհողդողդ մնալ Լեռնային Ղարաբաղի հանդեպ իր հավակնություններում, անգամ այնպիսի քայլերի դիմելով, ինչպիսիք են վերջերս կայացած տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների դատապարտումը:

–Սա իսկապես անհեթեթ է: 1995 թ.-ից ի վեր Լեռնային Ղարաբաղում տեղի են ունենում տեղական ընտրություններ: Ավելին, դեռեւս 1992 թ-ի Հելսինկիում ընդունված ԵԱՀԿ փաստաթղթերում հստակորեն նշված է, որ ոչ միայն Լեռնային Ղարաբաղն է բանակցությունների կողմ, այլեւ նրա ընտրովի իշխանությունները պետք է լինեն նրա ներկայացուցիչները: Առնվազն տարօրինակ է, որ Ադրբեջանը գոռոզամտորեն մերժում է եւ քննադատում Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդին՝ իր կյանքը ժողովրդավարության, ընտրովի ներկայացուցչության սկզբունքների վրա կառուցելու ջանքերի համար, անգամ այն դեպքում, երբ ինքն է քննադատության ենթարկվում միջազգային դիտորդների կողմից սեփական ընտրությունների ժամանակ ազատ ու արդար ընտրական գործընթացներն արհամարհելու համար: Այլ մի խնդիր եւս կա այստեղ: Ադրբեջանի բացասական տրամադրվածությունը Լեռնային Ղարաբաղի տեղական ընտրությունների հանդեպ լուրջ խոչընդոտ է խաղաղ բանակցային գործընթացի համար:

–Արդյոք խաղաղ բանակցությունների գործընթացը կանգ է առել: Ինչպե՞ս եք գնահատում ավելի ու ավելի հաճախացող ռազմական լուծման կոչերը, որոնք հնչում են Ադրբեջանում:

–ԼՂ բանակցությունները կանգ են առել, որովհետեւ Ադրբեջանը ետ է կանգնել փարիզյան հանդիպումներից հետո՝ ուրանալով իր կողմից ստանձնած հանձնառությունները՝ շարունակելու որոնել փոխզիջումային լուծում: Փարիզյան շրջանակը, որի մասին այդքան հաճախակի խոսում են Մինսկի խմբի համանախագահները, մի կողմ է դրվում՝ հօգուտ ռազմատենչ բարձրագոչ-հայրենասիրության: Ադրբեջանն ակնհայտորեն շարունակում է հուսալ, որ հնարավոր է ռազմական լուծում այս հակամարտությանը հօգուտ իրեն: Իսկ պատերազմական ու ռազմատենչ հայտարարությունները, որ լսվում են Ադրբեջանից, քաղաքական ղեկավարության բոլոր հասվածներից, ներառյալ՝ նախագահ Ալիեւի անմիջական շրջապատը, ցույց են տալիս, որ նրանք որեւէ մտադրություն չունեն ճանաչելու Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքը: Այսպիսի ռազմատենչությունը որեւէ կերպ չի օժանդակում փոխզիջումային ու խաղաղության հաստատմանն ուղղված միջավայրի ստեղծմանը: Հակառակը, այն պղտորում է բանակցային միջավայրը եւ օժանդակում առանց դրդապատճառների բռնությունների ծագմանը: Հասարակությանը խաղաղ փոխզիջումների տրամադրելու փոխարեն այն խթանում է բացարձակ հաղթանակի մասին առասպելի տարածումը: Եվ վերջապես, այսպիսի պոլեմիկան անխուսափելիորեն հանգեցնում է դաժան բռնությունների: Ադրբեջանը պետք է դատապարտի պատերազմի մասին բոլոր այս խոսակցությունները եւ անգամ պատերազմական գործողությունների վերսկսման վերաբերյալ ակնարկները:

«Ռուսաստանը վճռորոշ դեր է խաղում ոչ միայն ղարաբաղյան կարգավորման, այլեւ տարածաշրջանում խաղաղության պահպանման մեջ»

Սկիզբը էջ 1

Ռուսաստանը, ինչպես շեշտում է ԼՂ ԱԳ նախարարը, վճռորոշ դեր է խաղում ոչ միայն որպես ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման միջնորդ, այլ նաեւ մեր տարածաշրջանում կայունության պահպանման մեջ: Իսկ քանի որ կայունությունը մեծապես կախված է ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ ու արդար լուծումից, Ռուսաստանի ազդեցությունն, անտարակույս, շատ մեծ է, հավաստել է տկն Մելքումյանը: Կողմերից պահանջելով հակամարտության արագ լուծում՝ Ռուսաստանը կարող է դառնալ այդ լուծման երաշխավորը: Ասել է, թե Ռուսաստանը պատրաստակամություն է հայտնում չեզոքացնելու կարգավորման հետ կապված կողմերի մտավախությունները: Սա արդեն իսկ շատ կարեւոր է, նշել է Ն. Մելքումյանը. «Եվ այս առումով, ընդգծում է նախարարը, ադրբեջանական կողմը պիտի առակել սառնարյուն վարք դրսեւորի՝ վերջ դնելով զգացմունքային, ագրեսիվ, հռետորական հայտարարություններին: Ադրբեջանը պիտի ելնի այն հանգամանքից, որ այսօր տարածաշրջանում ձեւավորվել է ուժերի որոշակի հավասարակշռություն, որ ի զորու է ապահովել խաղաղություն եւ կայունություն, անշուշտ, փխրուն հենց այն պատճառով, որ չկա ստորագրված համաձայնագիր»:

Այդ հավասարակշռությունը, ԱԳ նախարարի համոզմամբ արտահայտում է ուժերի իրական հարաբերակցությունը: Ու այն, որ Ռուսաստանն էլ պատրաստակամություն է հայտնում երաշխավոր լինելու, խիստ կարեւոր հայտարարություն է, քանիցս ընդգծում է տկն Մելքումյանը:

Պատասխանելով ԱՄՆ-ում տեղի ունեցած ահաբեկչական գործողությունների պատճառով աշխարհաքաղաքական փոփոխությունների, մասնավորապես ԼՂ խնդրի վրա վերջիններիս հնարավոր ազդեցության մասին հարցին, ԼՂՀ արտգործնախարարն ասաց. «Անխուսափելիորեն, գլոբալ ինչ-ինչ փոփոխություններ կլինեն, քանի որ միջազգային հանրությունն այսօր բախվեց իրապես հզոր չարիքի հետ, որ պիտի պատժվի, չեզոքացվի»: Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղին, ըստ նրա, այդ չարիքը ԼՂ-ում միշտ է եղել: «Չմոռանանք, որ Ուսամա բեն Լադենը եւ նրա աջակիցները բազմիցս ԼՂ-ն հայտարարել են իսլամական արժասականությանը համապատասխան կարգերի հաստատման համար իրենց թիրախներից մեկը: Նրանք ԼՂ բնակչությանը վերացնելու հեռանկար էին նախատեսում՝ հետագայում այդ տարածքում իսլամական օրենքներ տարածելու նպատակով: Այս տեսանկյունից մենք հույս ունենք, որ ԼՂ-ում երբեւէ հնարավոր նման մարտահրավերները կչեզոքացվեն: Մենք ամբողջապես պաշտպանում ենք այդ ուղղությամբ բոլոր ջանքերը», ասաց Ն. Մելքումյանը:

ԼՂ ԱԳ նախարարը վստահ է, որ «Ռուսաստանն ու ԱՄՆ-ը համատեղ ջանքերով կկարողանան աշխարհը բերել առավել հավասարակշիռ վիճակի, որ ֆանատիզմը վերացվի արմատապես, եւ ոչ միայն որպես ուժ, այլ նաեւ որպես փիլիսոփայություն: Գլխավորը ոչ միայն ֆանատիկական ակտի մեղավորներին վերացնելն է, այլ նաեւ սույն ֆանատիզմը սնող հենքի ու փիլիսոփայության արմատախիլ անելը»:

Տկն Մելքումյանն ուշադրություն դարձրեց այն փաստին, որ իսկապես իսլամ դավանող բոլոր երկրները դատապարտել են ահաբեկչական ակտը ԱՄՆ-ում: «Խնդիրը քրիստոնեության եւ իսլամի հակամարտության մեջ չէ: Խոսքը ֆանատիզմի եւ չափավորության հակամարտության մեջ է: Վստահ եմ, որ չափավորությունը կհաղթի»:

ProSME
Promotion of Small and Medium Enterprises & German Desk
Conducted by INTEGRATION/

Գերմանական տեխնիկական համագործակցության ProSME ծրագիրն աջակցում է հայկական եւ գերմանական (նաեւ այլ եվրոպական) մասնավոր ձեռնարկությունների միջեւ առեւտրատնտեսական կապերի հաստատմանը:
- Գործընկերոջ փնտրում,
- Սարքավորումների (նոր կամ օգտագործված), հումքի ձեռքբերում, ծառայությունների մատուցում եւ այլն:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ProSME գրասենյակ.

Երեւան, Ամիրյան 26, 4-րդ հարկ
Հեռ.՝ 56-15-21
Ֆաքս՝ 53-50-71
Պատասխանատու՝ Ա. Վարդանյան

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ–ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով տրանզիտ քաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ:*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In English, Russian, Armenian and Turkish

Հետաքննող լրագրողների ընկերակցություն

Դիմեք «Ինֆորմացիայի ազատության» կենտրոն, երբ պաշտոնյաները մերժում են ձեզ ինֆորմացիա տալ:
Հասցե՝ Երեւան, Դեղատան փող. 4, բն. 1 ա, հեռ. 524105, 529240
էլ. փոստ shushan@internews.am. versused@arminco.com

@rminco
Global Telecommunications

ՆՈՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
➢ Ինֆորմացիայի վերականգնում
➢ Համակարգչային սարքավորումների վերանորոգում

ՆՈՐ ԳՆԵՐ, ՆՈՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԻՆՏԵՐՆԵՏ քարտի օգտագործում
20% զեղչ գներով
- Գիշերայինը՝ ամսական $ 20
- Շուրջօրյան՝ ամսական $ 50
- Էլ. փոստը՝ ամսական $ 10

Հեռ.՝ 52-43-51, 52-63-26
E-mail: support@arminco.com
WEB: http://www.arminco.com

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 21. 09. 2001 Գինը՝ 100 դրամ